

Vad tycker lärarna?

En analys av den pedagogiska personalens attityder kring hur kommunala och fristående grundskolor fungerar

Författare: Gabriel Heller Sahlgren

London School of Economics, Institutet för Näringslivsforskning,
European Centre for Entrepreneurship and Policy Reform.

Förord

Lärarna är skolans viktigaste resurs. Det är med hjälp av en stark och välutbildad lärarkår, med lärare som trivs och får möjligheter att utvecklas i yrket, som resultaten i skolorna kan lyftas. Hur lärarna ser på ledarskapet i skolan och möjligheterna att utöva sitt yrke spelar därför stor roll för kvaliteten i undervisningen.

Svenskt Näringsliv har gett Gabriel Heller Sahlgren, London School of Economics, Institutet för Näringslivsforskning samt European Centre for Entrepreneurship and Policy Reform i uppdrag att undersöka hur lärarnas attityder och omdömen om ledarskapet i kommunala och fristående grundskolor – samt i fristående skolor med olika ägandeformer – skiljer sig åt.

Analysen omfattar alla grundskolor som deltog i Skolinspektionens skolenkät mellan vårterminen 2015 och höstterminen 2017, vilket innebär att de flesta kommunala och fristående skolorna i landet inkluderas.

Frågorna rör bland annat rektorns pedagogiska ledarskap och utveckling av utbildningen, hur betygsättning och bedömning av kunskaper fungerar och möjligheter till anpassning och kollegialt lärande. I undersökningen rensas effekterna av skolornas elevsammansättning bort för att göra skolor med olika ägandeformer mer jämförbara.

Stockholm 22 februari 2018

Karin Rebas
Skolpolitisk expert, Svenskt Näringsliv

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	3
1. Introduktion.....	5
2. Bakgrund	7
3. Data och metod	9
3.1. Skolenkäten till den pedagogiska personalen	9
3.2. Tidsperiod och antal skolor	10
3.3. Fristående skolor och olika ägandeformer	11
3.4. Kontroller för elevsammansättning och personalens bakgrund	12
3.5. Analysmetod	13
4. Resultat	15
4.1. Fristående skolor	15
4.2. Fristående skolor med olika ägandeformer.....	20
4.3. Påverkar bortfall resultaten?.....	27
4.4. Systemeffekter.....	27
5. Slutsats.....	29
Referenser.....	31
Appendix A. Deskriptiv statistik och frågorna i Skolenkäten.....	33
Appendix B. Resultat i tabellform för alla utfall	37

Sammanfattning

Sedan friskolereformen genomfördes i början på 1990-talet har debatten om dess effekter rasat. Forskning har analyserat hur elevernas utfall har påverkats i olika bemärkelser, vad gäller betyg, nationella prov, PISA-resultat och utbildningsutfall senare i livet.

De senaste åren har debatten i allt högre grad kommit att handla om effekterna på lärarprofessionens roll i systemet, som vissa menar undermineras av vinster och marknadsstyrning. Kritiken mot vinsterna i välfärden bakas ofta samman med kritik mot ”new public management” i offentlig sektor, ett begrepp som omfattar i princip alla styrningsidéer som hämtats från näringslivet.

Företrädare för regeringen har exempelvis framfört att marknadsmekanismerna har lett till sämre arbetsmiljö och att ”personalen har blivit bortglömd och nedprioriterad”, vilket gör att de nu ”vill lyfta personalens kompetens och perspektiv” (Strandhäll och Shekarabi 2017). Det är mycket riktigt önskvärt att noga lyssna på professionen i flera avseenden, inklusive hur deras skolor fungerar i nuläget – och om det finns skillnader mellan olika huvudmän i denna bemärkelse.

Den här rapporten studerar hur lärarnas attityder och omdömen i kommunala och fristående grundskolor – samt i fristående skolor med olika ägandeformer – skiljer sig åt, med hjälp av data från Skolenkäten.

Skolenkäten genomförs av Skolinspektionen och mäter lärares attityder och omdömen inom 19 olika områden, som bland annat rör rektorns pedagogiska ledarskap och utveckling av utbildningen, hur betygsättning och bedömning av kunskaper fungerar och utrymmet för kollegialt samarbete.

Analysen rensar bort effekterna av skolornas elevsammansättning samt andra viktiga faktorer – inklusive kommuntillhörighet – för att göra skolor med olika ägandeformer mer jämförbara.

Rapporten studerar även hur andelen fristående skolor är relaterad till lärarnas genomsnittliga attityder i kommunerna. Denna analys rensar även bort effekterna av strukturvariabler – såsom skatteunderlag och utgivet ekonomiskt bistånd – för att göra kommuner med olika andelar fristående skolor mer jämförbara.

Analysen visar följande:

- Lärare i fristående grundskolor uppger att deras skolor fungerar bättre än vad lärare i kommunala grundskolor uppger om sina skolor. Oavsett hur man mäter finns det signifikanta skillnader till fristående skolors fördel inom alla frågeområden. Effektstorleken uppgår till mellan 2 och 16 procent jämfört med de kommunala skolornas genomsnitt, beroende på frågeområde.
- Friskolornas övertag gäller oavsett om de drivs som aktiebolag/handelsbolag, ideella föreningar/stiftelser eller ekonomiska föreningar.

- I flera hänseenden verkar aktiebolagen/handelsbolagen ha ett övertag gentemot ideella föreningar/stiftelser, speciellt när det gäller frågor om ledarskapet.
- Lärare på skolor som drivs av ekonomiska föreningar ger liknande omdömen som lärare på skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag. Skillnaderna är ofta till aktiebolagens/handelsbolagens fördel, men är generellt inte statistiskt säkerställda.
- Andelen fristående skolor är positivt relaterad till lärarnas genomsnittliga omdömen i kommunerna. Resultaten indikerar att 10 procentenheter högre andel fristående skolor i en kommun höjer lärarnas genomsnittliga omdömen om sina skolor med mellan 0,4 och 2 procent, beroende på frågeområde. Det positiva sambandet är tydligast för andelen friskolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag.

Totalt sett anser lärarna själva alltså att friskolor, varav de flesta drivs som aktiebolag, fungerar bättre än kommunala skolor. Friskolor som drivs av aktiebolag har samtidigt ofta ett övertag gentemot friskolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser.

Likaså tyder resultaten på ett positivt samband mellan andelen friskolor och lärarnas genomsnittliga omdömen i kommunerna – och detta samband är tydligast för andelen friskolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag.

Analysen ger därför ytterligare stöd till kritiken mot regeringens förslag om att begränsa vinsterna i skolan; resultaten indikerar att ett sådan begränsning skulle vara kontra-produktiv om målet är att förbättra professionens situation.

1. Introduktion

Sedan friskolereformen genomfördes i början på 1990-talet har debatten om dess effekter rasat. Forskning har analyserat hur elevernas utfall har påverkats i olika bemärkelser, vad gäller betyg, nationella prov, PISA-resultat och långsiktiga utfall. Denna forskning tyder på att friskolereformen har haft positiva effekter på elevernas kognitiva och icke-kognitiva resultat på grundskolenivå.

Ett perspektiv som dock inte har studerats ingående är lärarnas attityder kring hur pass väl kommunala och fristående skolor fungerar. Ingen har heller analyserat skillnader i detta avseende mellan fristående skolor med olika ägandeformer. Denna kunskapslucka är förbryllande, inte minst eftersom debatten de senaste åren i allt högre grad har kommit att handla om professionens roll i systemet. Kunskapsgapet är också förbryllande mot bakgrund av att det finns kritiska röster som menar att marknadsreformer – som en del av ”new public management” – har underminerat professionens status. New public management innefattar styrningsidéer i offentlig sektor som hämtats från näringslivet mer generellt och påstås ofta ha negativa effekter på lärarnas arbetsituation.

Företrädare för regeringen menade exempelvis nyligen att marknadstänket har lett till att ”personalen har blivit bortglömd och nedprioriterad” och att de därför nu ”vill lyfta personalens kompetens och perspektiv” (Strandhäll och Shekarabi 2017). Självfallet är det viktigt att konsultera lärarna själva kring hur deras egna skolor fungerar – och givet debatten studera om det finns skillnader mellan olika huvudmän på den fronten.

I den här rapporten studerar jag därför hur lärarnas attityder och omdömen skiljer sig åt bland fristående och kommunala skolor, med hjälp av data från Skolenkäten. Jag analyserar även hur andelen fristående skolor är relaterad till lärarnas genomsnittliga attityder i kommunerna.

Skolenkäten genomförs av Skolinspektionen och mäter lärares attityder inom 19 olika områden, som bland annat rör rektorns pedagogiska ledarskap och utveckling av utbildningen, hur betygsättning och bedömning av kunskaper fungerar och utrymmet för kollegialt lärande. Analysen omfattar alla grundskolor som deltog i Skolenkäten mellan vårterminen 2015 och höstterminen 2017, vilket inkluderar de flesta kommunala och fristående skolor i hela landet.

Rapporten visar att lärare i fristående grundskolor i högre grad än lärare i kommunala grundskolor rapporterar att deras skolor fungerar bra. Detta gäller även efter justering för elevsammansättning och andra viktiga faktorer, såsom i vilken kommun skolorna är belägna. Resultaten är samstämmiga oavsett om man ger skolor med fler lärare större vikt i analysen än skolor med färre lärare, eller inte.

Övertaget gentemot kommunala skolor gäller oavsett om skolorna drivs som aktiebolag/handelsbolag, ideella föreningar/stiftelser eller ekonomiska föreningar. I flera hänseenden verkar aktiebolagen/handelsbolagen dock ha ett övertag gentemot ideella föreningar/stiftelser, speciellt när det gäller ledarskapet. Lärare på skolor som drivs av ekonomiska föreningar rapporterar samtidigt liknande attityder som lärare på skolor

som drivs av aktiebolag. Skillnaderna är oftare till aktiebolagens/handelsbolagens fördel även i denna jämförelse, men skillnaderna är generellt inte statistiskt säkraställda.

Med andra ord finns det ingenting som tyder på att lärarna anser att de mest marknadsorienterade friskolorna fungerar sämre än de icke-vinstdrivande friskolorna – tvärtom ger lärarna högre omdömen till skolor som drivs av vinstdrivande aktörer.¹

Likaså tyder resultaten på ett positivt samband mellan andelen friskolor och lärarnas genomsnittliga omdömen i kommunerna – och detta samband är tydligast för andelen friskolor som drivs av aktiebolag.

Generellt bör man alltid vara försiktig med att dra slutsatser om orsakssamband från dylika analyser. Totalt sett finns dock ingenting som tyder på att friskolorna försämrar professionens situation, i varje fall enligt lärarna själva. Istället indikerar resultaten att de förbättrar den.

Eftersom denna slutsats är tydligast för friskolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag ger analysen ytterligare stöd till kritiken mot regeringens förslag om att begränsa vinsterna i skolan. Om målet är att förbättra professionens situation indikerar resultaten att en sådan begränsning vore kontraproduktiv.

¹ Överlag stämmer dessa resultat väl överens med en liknande analys av niondeklassares svar i Skolenkäten. I den studien gav respondenterna dock liknande omdömen till aktiebolag/handelsbolag som till ideella föreningar/stiftelser, medan de gav ekonomiska föreningar bättre omdömen än de andra ägandeformerna (Heller Sahlgren 2017a).

2. Bakgrund

Effekterna av friskolereformen har diskuterats intensivt ända sedan den genomfördes i början på 1990-talet. Enligt forskningen har reformen haft ganska små men positiva effekter på grundskolenivå vad gäller betyg, nationella prov, TIMSS-resultat samt elevernas långsiktiga utbildningsutfall (se Böhlmark och Lindahl 2015). På gymnasienivå är situationen mer osäker då viss forskning tyder på att friskolor – oavsett ägandeform – presterar något sämre än kommunala skolor, samtidigt som relationen mellan andelen elever i friskolor och de genomsnittliga resultaten i kommunerna inte är säkerställd i endera riktning (Tyrefors Hinnerich och Vlachos 2017).²

Likaså har friskolereformens effekter på lärarna debatterats friskt. Vissa påstår att friskolorna har skapat sämre förutsättningar för lärare, bland annat på grund av skillnaderna i löner till de kommunala skolornas fördel (Bouvin 2015). Andra har istället pekat på att lärare i friskolor är nöjdare än lärare i kommunala skolor i flera avseenden (Larsson 2015) och att friskolereformen i genomsnitt faktiskt har höjt lönerna i kommuner där fristående aktörer har etablerat sig, via ökad konkurrens (se Hensvik 2012).

De senaste årens debatt har dock i allt högre grad kommit att handla om konsekvenserna för lärare som profession, som vissa menar undermineras av vinster och marknadsstyrning (Reepalu 2016). Företrädare för regeringen menar exempelvis att marknadsmekanismerna har lett till sämre arbetsmiljö och att ”personalen har blivit bortglömd och nedprioriterad”, vilket gör att de nu ”vill lyfta personalens kompetens och perspektiv” (Strandhäll och Shekarabi 2017). Kritiken mot vinsterna i välfärden bakas ofta samman med kritik mot new public management i offentlig sektor, ett begrepp som omfattar i princip alla styrningsidéer som hämtas från näringslivet (se Molander 2017).

Eftersom forskning tyder på att lärare är viktiga för elevernas kognitiva och icke-kognitiva utfall i skolan (se Jackson m.fl. 2014; Jackson kommande) är det självfallet önskvärt att konsultera professionen i flera avseenden, inklusive hur deras skolor fungerar i nuläget. Om marknadsmekanismer har orsakat de problem som regeringen beskriver borde vi också förvänta oss att lärare som är anställda av mer marknadsorienterade aktörer är mer negativa till hur deras skolor fungerar. Likaså borde vi förvänta oss att relationen mellan andelen fristående skolor och lärarnas genomsnittliga attityder är negativ.

Ingen har dock studerat lärarnas attityder kring hur kommunala och fristående skolor fungerar. Likaså har ingen analyserat skillnader i detta avseende mellan fristående skolor med olika ägandeformer. Ingen har heller studerat hur sambandet ser ut mellan andelen fristående skolor och lärarnas attityder på kommunnivå.

² Tyrefors Hinnerich och Vlachos (2017) redovisar resultaten på kommunnivå vägda för antalet elever som skrev proven i deras tabell 8. Koefficienterna är svagt negativa och är inte statistiskt säkerställda. I deras tabell A8 redovisar de resultaten utan vikter och då finns det istället tecken på att relationen är positiv, även om den fortfarande inte är statistiskt säkerställd.

Detta är förbryllande givet att ett av de viktigaste argumenten som lyfts mot friskole-reformen – och speciellt vinstintresset – har varit att marknadsorienterade aktörer skapar sämre förutsättningar för lärarna själva.

Det är därför viktigt att ta regeringen på orden och lyfta lärarnas ”kompetens och perspektiv” vad gäller utvärderingen av svenska skolor – och givet vad debatten har kommit att handla om är det kanske speciellt viktigt att studera om mer marknadsorienterade aktörer skiljer sig från andra i denna bemärkelse. I nästa avsnitt beskriver jag de data och metoder som används i den här rapporten för att genomföra en sådan analys.

3. Data och metod

Det här avsnittet beskriver de data och metoder som används för att studera eventuella skillnader i personalens attityder mellan kommunala och fristående skolor – samt fristående skolor med olika ägandeformer – och relationen mellan andelen friskolor och lärarnas attityder på kommunnivå. Alla data redovisas och beskrivs i tabell A1.³

3.1. Skolenkäten till den pedagogiska personalen

För att studera lärarnas attityder till sina skolor använder jag data från Skolenkäten (Skolinspektionen 2018a). Skolenkäten är ett av underlagen till Skolinspektionens (2018b) tillsyn av skolor och används för att samla in synpunkter från bland annat den pedagogiska personalen inför bedömningen av skolorna. I den här rapporten fokuserar jag på synpunkterna som samlas in från personalen i alla grundskolor som deltar.

Synpunkterna omfattar 19 olika frågeområden: (1) Information om utbildningens mål, (2) Samverkan av undervisningen, (3) Stimulans och utmaningar, (4) Tillit till elevens förmåga, (5) Anpassning efter elevens behov, (6) Argumentation och kritiskt tänkande, (7) Grundläggande värden i undervisningen, (8) Grundläggande värden på skolan, (9) Elevinflytande, (10) Ordningsregler, (11) Studiero, (12) Trygghet, (13) Förhindra kränkningar, (14) Särskilt stöd, (15) Bedömning och betygsättning, (16) Pedagogiskt ledarskap, (17) Utveckling av utbildningen, (18) Rutiner och (19) Elevehälsa.

Dessa områden baseras i sin tur på svar på 58 olika påståenden som rör skolan. I appendix A redovisas alla påståenden var för sig. Varje frågeområde omfattar tre påståenden som besvaras med ett av fem svarsalternativ: (1) ”Stämmer helt och hållet”, (2) ”Stämmer ganska bra”, (3) ”Stämmer ganska dåligt”, (4) ”Stämmer inte alls” och (5) ”Vet ej”.

Jag studerar alla frågeområden, men fokuserar i rapportens huvuddel på Pedagogiskt ledarskap, Utveckling av utbildningen, Samverkan av undervisningen, Bedömning och betygsättning, Stimulans och utmaningar, Anpassning efter elevens behov och Särskilt stöd. De första fyra områdena rör skolans ledarskap samt hur det kollegiala arbetet och stödet fungerar. De sistnämnda exemplifierar hur lärarna ser på sina möjligheter att lyckas i undervisningen mer specifikt.

Alla frågor i enkäten har ställts på samma sätt i alla omgångar, med undantag för frågeområdet Särskilt stöd. En av frågorna i detta område ändrades efter vårterminen 2015. I mina analyser använder jag dock genomsnittet över hela frågeområdet även för vårterminen 2015. Alla resultat är snarlika om jag helt enkelt utelämnar data för vårterminen 2015 i analysen av detta frågeområde, eller om jag analyserar data för den terminen enskilt.

För varje frågeområde beräknar Skolinspektionen ett index baserat på svaren för de enskilda påståendena. Indexet skapas genom att ge de olika svarsalternativen för varje påstående ett värde: ”Stämmer helt och hållet” ges värdet 10, ”Stämmer ganska

³ I tabellerna noterar *n* antalet skolor, inte antalet observationer.

bra” ges värdet 6,67, ”Stämmer ganska dåligt” ges värdet 3,33 och ”Stämmer inte alls” ges värdet 0. ”Vet ej”-svar räknas inte med i beräkningarna. Högre värden indikerar positiva svar på frågorna.⁴ För varje frågeområde skapas sedan ett genomsnittligt index genom att summera värdena för varje påstående och sedan dividera summan med antalet påståenden som besvarats.

Det är värt att notera att personalen besvarar enkäten anonymt på Skolinspektionens hemsida och att rektorer därför inte har möjlighet att se hur individuella lärare svarar. Även om inget system är helt säkert minskar på så sätt i varje fall risken att lärare känner sig pressade att svara positivt på frågorna för att sätta skolan i bättre dager. Det finns också stöd för att lärare svarar kritiskt i enkäten, vilket i sin tur har lett till nyhetsinslag i lokalmedier (se Eriksson 2016; Eskilstuna-Kuriren 2016).

Den deskriptiva statistiken i tabell A1 visar att den pedagogiska personalen rankar sina skolor förhållandevis högt inom många frågeområden, men lägre inom andra. Medelvärdet ligger mellan 6,52 (Elevinflytande) och 8,08 (Förhindra kränkningar), vilket innebär att svenska lärare inom alla områden i genomsnitt ger mer positiva än negativa omdömen. Beroende på vilket frågeområde som studeras ger svenska lärare alltså sina skolor medelmåttiga till ganska bra omdömen.

I rapportens huvuddel fokuserar jag på de utfall som specificeras ovan, men redovisar resultat från alla separata frågeområden i appendix B. Jag diskuterar också dessa resultat kortfattat även i texten.

3.2. Tidsperiod och antal skolor

Jag studerar data för alla skolor som deltog i Skolenkäten mellan vårterminen 2015 och höstterminen 2017. Mellan vårterminen 2015 och höstterminen 2016 genomfördes Skolenkäten på Sveriges samtliga skolor, med en svarsfrekvens på 71 procent av all pedagogisk personal i grundskolan. Under vårterminen och höstterminen 2017 svarade cirka hälften av skolorna på enkäten totalt sett, med en svarsfrekvens på 72 respektive 68 procent av all pedagogisk personal i grundskolan. I analysen använder jag alla observationer och justerar för att vissa skolor deltar mer än en gång samt vilken termin de deltog i efter den första gången.

När andelen svarande på en skola faller under 65 procent – eller det totala antalet svaranden var färre än 5 lärare – redovisas inte resultaten för skolan. En del av skolorna som inte nådde tillräckligt hög svarsfrekvens för att få sina resultat rapporterade gjorde dock det när de deltog under vårterminen och höstterminen 2017. Genom att kombinera data från undersökningarna som genomfördes under hela perioden kan man alltså maximera antalet skolor som studeras.⁵

Totalt sett deltog 5 001 grundskolor i Skolenkäten under tidsperioden som analyseras. För att resultaten för en skola ska rapporteras av Skolinspektionen (2018a) krävs dock som noterades ovan att svarsfrekvensen är minst 65 procent och att minst 5 lärare svarar på frågorna. Detta krav begränsar urvalet till 3 655 skolor. Eftersom vissa skolor deltog mer än en gång under perioden som analyseras blir det totala antalet observationer 4 787. Som noteras i avsnitt 3.5 studerar jag också om bortfallet påverkar resultaten.

⁴ Som visas i appendix A är vissa påståenden negativa. Dessa har skalats om i indexen så att även dessa indikerar mer positiva attityder.

⁵ Alla kommuner förutom Norberg, Skinnskatteberg och Åsele har skolor som nådde gränsen för att få sina resultat rapporterade någon gång under perioden.

3.3. Fristående skolor och olika ägandeformer

För att studera skillnader mellan fristående och kommunala skolor skapar jag en indikator som tar värdet 1 för fristående skolor och 0 för kommunala skolor, enligt Skolverkets (2018a) data.

För att studera skillnader mellan fristående skolor med olika ägandeformer skapar jag separata indikatorer för (1) aktiebolag och handelsbolag, (2) ideella föreningar och stiftelser samt (3) ekonomiska föreningar. Denna indelning går att skapa från Skolverkets (2018a) data och tar hänsyn till att de olika ägandeformerna har olika incitamentsstrukturer, som beskrivs nedan. Indelningen följer Heller Sahlgrens (2017a) och liknar också Vlachos (2011) indelning.⁶

Aktiebolag är oftast rent vinstdrivande organisationsformer, men det finns undantag. Det går till exempel att skriva in i ett bolags stadgar att verksamheten inte är vinstsyftande. För att ta hänsyn till detta kontrollerar jag för skolor som drivs av aktiebolag med särskild vinstbegränsning eller av aktiebolag vars verksamhetsbeskrivning noterar att verksamheten är icke-vinstdrivande (se allabolag.se 2017).⁷ Handelsbolag är också vinstdrivande organisationer och omfattas i huvudsak av samma regler för beskattning som aktiebolag (Skatteverket 2017a). Jag räknar därför in aktiebolag och handelsbolag i samma kategori. Eftersom det endast finns ett par skolor i urvalet som drivs som handelsbolag är alla resultat dock snarlika om man exkluderar handelsbolagen från kategorin.

Samtidigt är både ideella föreningar och stiftelser icke-vinstdrivande organisationsformer som inte kan ge utdelning till ägare. Allmännyttiga ideella föreningar och stiftelser (samt trossamfund) som bedriver utbildning omfattas sedan 2014 också av enhetliga skatteregler (se Skatteverket 2017b, 2017c). Skolor som drivs av ideella föreningar och stiftelser inkluderas därför i samma kategori.

Ekonomiska föreningar utgör en egen grupp huvudmän, som juridiskt sett liknar aktiebolag i högre utsträckning än stiftelser och ideella föreningar. Ekonomiska föreningar är enligt lag vinstdrivande organisationer. Alla ekonomiska föreningar har nämligen som syfte ”att främja medlemmarnas ekonomiska intressen” (SFS 1987:667, 1 kap.) och det finns inga möjligheter att genom skrivningar ändra detta syfte (se Bolagsverket 2017).⁸ Vinstutdelning får förekomma i lika hög grad som i aktiebolag (SFS 1987:667, 10 kap.) och ”[s]kattereglerna är i stort sett desamma som för aktiebolag” (Skatteverket 2017d).⁹ Av dessa anledningar räknas skolor som drivs av ekonomiska föreningar in i en egen kategori.

Den deskriptiva statistiken i tabell A1 visar att svenska lärare i fristående skolor – oavsett ägandeform – generellt ger bättre omdömen om förhållandena i skolorna, jämfört med lärare i kommunala skolor. Skillnaderna mellan friskolor med olika ägandeformer varierar mellan frågeområdena, men ofta har ekonomiska föreningar högst genomsnitt, medan aktiebolagen/handelsbolagen har högre genomsnitt än ideella föreningar/stiftelser. Som redovisas nedan skiljer sig dock elevsammansättningen mellan de olika huvudmannatyperna – och det är viktigt att studera huruvida denna variabel, eller andra faktorer, påverkar skillnaderna i attityder.

⁶ Indelningen är i princip samma som Vlachos (2011), som dock inkluderar handelsbolag tillsammans med ekonomiska föreningar i kategorin ”Övriga”. Eftersom det endast finns ett par skolor som drivs av handelsbolag i urvalet är resultaten snarlika om vi istället inkluderar handelsbolag tillsammans med ekonomiska föreningar i en kategori.

⁷ Det finns endast ett par skolor som drivs av aktiebolag med särskild vinstbegränsning och ett par skolor som drivs av aktiebolag vars verksamhetsbeskrivning noterar att verksamheten är icke-vinstdrivande.

⁸ Detta bekräftas av att alla ekonomiska föreningar som driver skolorna i urvalet inkluderar just denna formulering i verksamhetsbeskrivningen (se allabolag.se 2017).

⁹ Av dessa anledningar beskriver Västra Götalandsregionen en ekonomisk förening som potentiellt ”olämplig som mottagare av offentliga medel. Detta eftersom föreningens syfte är att gå med vinst för medlemmarnas skull” (Svensson 2014).

3.4. Kontroller för elevsammansättning och personalens bakgrund

Lärare kan tänkas vara mer positiva till hur skolorna fungerar på grund av elevernas bakgrund, vilket gör det viktigt att justera för elevsammansättning. I analyserna tar jag därför hänsyn till ett antal kontroller för elevsammansättningen på skolorna. Jag använder data från Skolverket (2018a) för att koppla utfallsvariablerna till skolornas elevsammansättning. Först och främst använder jag "Siris"-databasen där dessa data rapporteras på skolnivå för alla årskurser i genomsnitt. Detta ger mig data över andelen elever med åtminstone en förälder med eftergymnasial utbildning, andelen flickor och andelen med utländsk bakgrund för de flesta skolor som deltog i Skolenkäten vårterminen 2015, höstterminen 2015, vårterminen 2016, höstterminen 2016, vårterminen 2017 och höstterminen 2017.¹⁰ Om bakgrundsinformation baseras på färre än 10 elever finns det dock inga data tillgängliga.

Det kan också finnas skäl att justera för vissa bakgrundsfaktorer bland personalen, eftersom detta kan påverka hur de ser på skolan oberoende av huvudmannskap och ägandeform. Det finns en del statistik att hämta kring lärarnas bakgrund i "Siris" för samma terminer som ovan, varav den viktigaste är andelen kvinnliga lärare. I analyser av elevers utfall bör man inte justera för sådana variabler eftersom de kan vara så kallade "dåliga kontroller" (Angrist och Pischke 2009) – det vill säga potentiella mekanismer som i sig förklaras av huvudmannskapets effekter. I analyser av lärarnas egna svar är dock andelen kvinnliga lärare huvudsakligen en sammansättningsvariabel, av samma anledning som andelen flickor är en sammansättningsvariabel i analyser av elevers utfall. Jag inkluderar därför kontroller för andelen kvinnliga lärare på skolorna. Icke-rapporterade känslighetsanalyser visade dock att resultaten är lika om denna variabel utelämnas.

Att justera för lärarnas egen socioekonomiska ställning (såsom deras lön) vore dock problematiskt, eftersom denna delvis bestäms av skolan. Att inkludera variabler som andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen är också vanskligt då detta inte är en ren bakgrundsvariabel och riskerar att fånga upp hur skolan fungerar snarare än effekterna av bakgrund på lärarnas svar. Icke-rapporterade känslighetsanalyser visade dock att resultaten är väldigt lika om man justerar för just denna variabel.

Data över elevsammansättning och personalens bakgrund fanns ännu inte tillgängliga för lärare som deltog i Skolenkäten under höstterminen 2017 när analysen genomfördes. För de skolor som saknar information på någon av bakgrundsvariablerna använder jag istället genomsnittet för respektive variabel, bland de skolor med samma typ av huvudman (och ägandeform bland fristående skolor) för vilka det finns data tillgängliga i "Siris". I alla regressioner inkluderar jag sedan också indikatorer för bortfall i "Siris". På så sätt kan jag studera alla skolor som beskrivs i avsnitt 3.2, trots att bakgrundsdata saknas för en del av dessa skolor. Liknande metoder för att ta hänsyn till bortfall i bakgrundsvariabler används ofta i annan forskning (t.ex. Falck och Woessmann 2013).

Att det kan vara viktigt att justera för sammansättning i analysen visas i den deskriptiva statistiken i tabell A1: fristående skolor har generellt mer gynnsam elevsammansättning än kommunala skolor. Bland de fristående skolorna har samtidigt ekonomiska föreningar och ideella föreningar/stiftelser mer gynnsam elevsammansättning än aktiebolag/handelsbolag. Likaså har aktiebolag/handelsbolag en jämnare könssammansättning i lärarkåren än andra ägarformer.

¹⁰ Notera att alla bakgrundsdata och personalstatistik samlas in på höstterminen. Förutom eventuella skolbyten under det sista året i grundskolan täcker alltså bakgrundsinformation i "Siris" eleverna och lärarna på hösten och våren under samma skolår.

Självfallet bör man fortfarande vara försiktig när det gäller att dra slutsatser kring orsakssamband; det går inte att utesluta att ”osynliga” faktorer påverkar resultaten. Men analysen justerar för de kontrollvariabler som finns att tillgå och som brukar användas i liknande studier om relativt sett outforskade utfall (se t.ex. Bloom m.fl. 2015). Givet avsaknaden av kvantitativa studier om relationen mellan huvudmannaskap, ägandeform och lärares situation – trots den intensiva debatten som råder – är min analys ett stort steg framåt jämfört med rådande situation.

3.5. Analysmetod

Jag redovisar resultat från ett antal regressionsanalyser. Till att börja med studerar jag skillnaderna mellan fristående och kommunala skolor utan kontroller. Eftersom skolor deltog i Skolenkäten vid olika tillfällen justerar jag dock alltid för indikatorer för vilken termin som skolorna deltog. Detta gör att skillnader mellan skolor som beror på generella förändringar mellan terminerna rensas bort. Likaså kontrollerar jag för skolor som deltagit flera gånger i Skolenkäten samt interaktioner mellan dessa skolor och terminen de deltog i efter den första gången.¹¹

I nästa modell lägger jag till kontrollerna för elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare. För att ta hänsyn till att eventuella skillnader mellan fristående och kommunala skolor, samt mellan fristående skolor med olika ägandeformer, egentligen skulle kunna bero på skillnader mellan kommuner inkluderar jag sedan indikatorer för vilken kommun skolorna är belägna i. Detta gör att alla skillnader som beror på vilken kommun skolorna är lokaliserade i rensas bort.

I den sista modellen går jag ett steg längre och tar hänsyn till interaktionerna mellan kommun och termin, vilket gör att olika kommuntrender vad gäller personalens attityder mellan terminerna rensas bort.

Jag upprepar sedan analyserna men inkluderar då separata indikatorer för friskolor med olika ägandeformer, enligt klassificeringen som beskrivs i avsnitt 3.3. På så sätt kan jag analysera om lärare i fristående skolor med olika ägandeformer ger olika omdömen till sina skolor.

Alla ovanstående analyser genomförs två gånger. I den första omgången viktar jag regressionerna så att skolor med fler deltagande lärare får proportionellt större vikt i modellerna. Detta tar hänsyn till att antalet lärare som deltar i Skolenkäten skiljer sig mellan skolor, på grund av olika antal lärare på skolan generellt och för att svarsfrekvensen är olika. På så sätt replikerar jag i högre utsträckning analyser på individnivå, eftersom estimaten representerar populationen av deltagande lärare snarare än populationen av skolor.¹²

I den andra omgången utelämnar jag istället vikterna så att skolor vägs lika i modellerna. På så sätt representerar estimaten populationen av skolor snarare än populationen av deltagande lärare.

För att säkerställa att eventuella skillnader mellan huvudmännen och ägandeformerna inte beror på olika svarsfrekvens inkluderar jag i känslighetsanalyser svarsfrekvensen som kontroll. Detta gör att man kan ta hänsyn till att svarsfrekvensen skiljer sig mellan

¹¹ Standardfelen klustras på skolnivå eftersom de oberoende variablerna av intresse varierar på den nivån (se Angrist och Pischke 2009). Standardfelen mäter osäkerheten i de skattade resultaten.

¹² Med vikter för antalet deltagande lärare replikerar i princip analyser på skolnivå utan kontroller för sammansättning motsvarande regressioner på lärarnivå (se Heller Sahlgren 2017b).

skolorna och samtidigt vikta modellerna efter antalet lärare som svarade i enkäten, för att se till att estimaten reflekterar lärarpopulationen.¹³ Notera att denna metod i viss mån sannolikt justerar bort för en del av variationen av intresse, eftersom svarsfrekvensen och antalet lärare som svarar sannolikt i viss mån reflekterar lärarnas attityder – det är till exempel möjligt att lärare på mindre funktionella skolor inte svarar i lika hög grad som lärare på mer funktionella skolor. Men om resultaten är väldigt lika som resultaten från huvudmodellerna är det i varje fall osannolikt att bortfall är ett problem för analysens slutsatser.¹⁴

För att studera eventuella systemeffekter analyserar jag även hur andelen fristående skolor – samt andelen fristående skolor med olika ägandeformer – är relaterad till lärarnas genomsnittliga attityder på kommunnivå.¹⁵ Liksom i tidigare analyser justerar jag för elevernas bakgrund och andelen kvinnliga lärare. I analyserna på kommunnivå kan man dock inte justera för kommuneffekter, som alltså fångar upp både synliga och osynliga variabler som varierar mellan kommuner. Jag kontrollerar därför istället för ett par kommunala strukturvariabler i analysen på kommunnivå: skatteunderlag, utgivet ekonomiskt bistånd, befolkningsmängd, kostnader för skola och vuxenutbildning, kostnader för förskola och barnomsorg samt tätortsgrad (SCB 2018; Skolverket 2018b).¹⁶ Jag viktat analysen efter det totala antalet lärare i kommunerna som genomsnittet baseras på och justerar även för andelen skolor med bortfall på de olika kontroll- och utfallsvariablerna, andelen skolor som deltog i Skolenkäten under de olika terminerna samt andelen skolor som deltog mer än en gång.¹⁷

¹³ Jag fann att sannolikheten att nå tröskelvärdena som krävs för att få resultaten rapporterade var något högre i friskolorna (samtidigt som det inte fanns några statistiskt signifikanta skillnader mellan olika ägandeformer i denna bemärkelse), men denna skillnad försvann när jag justerade för svarsfrekvensen och antal lärare som skulle ha svarat. Undantaget var för indikatorn för ideella föreningar/stiftelser i den fullständiga modellen, som då fortfarande var svagt positiv och marginellt statistiskt signifikant (koefficient: 0,06, standardfel: 0,04). Detta tyder på att huvudmannaskap och ägandeformer inte generellt förutspår ett hopp precis över gränsen för att skolornas resultat ska rapporteras, vilket hade kunnat tyda på att de aktivt försöker komma över den. Istället beror skillnaderna i sannolikheten att nå gränsen för att få resultaten rapporterade på att friskolor helt enkelt har högre svarsfrekvens, vilket som noteras ovan sannolikt fångar upp en del av variationen av intresse.

¹⁴ Jag prövade även att vikta modellerna för svarsfrekvensen och antalet lärare som skulle ha svarat om svarsfrekvensen varit 100 procent. Alla resultat var väldigt lika de som redovisas i rapporten.

¹⁵ Resultaten är lika om jag använder andelen lärare i fristående skolor istället för andelen fristående skolor som huvudsaklig oberoende variabel. Likaså är resultaten lika om jag viktat regressionerna för antalet lärare i kommunerna totalt sett – oavsett om de befann sig på skolor som genomsnittet baseras på – eller om jag utesluter vikterna helt och hållet. Detta gäller både i huvudanalysen samt i analyserna där andelen fristående skolor med olika ägandeformer studeras separat.

¹⁶ Alla strukturvariabler inkluderas i form av deras naturliga logaritmer. Data från 2016 används för alla variabler förutom ekonomiskt bistånd, där senaste tillgängliga data är från 2011. För Grums finns inte data för kostnader från 2016 och jag använder därför data från 2015 för denna kommun.

¹⁷ Eftersom antalet skolor som deltagit fler än en gång i Skolenkäten varierar mellan kommuner använder jag endast data från första gången som skolorna nådde gränsen för att få resultaten rapporterade i beräkningarna av kommunernas genomsnitt. Alla resultat är dock lika om jag använder utfall från alla gånger skolor deltog.

4. Resultat

I det här avsnittet rapporteras resultaten från analyserna. Jag rapporterar resultaten på skolnivå från de sju fokusområdena med figurer, men redovisar alla resultat i tabellform i appendix B. Resultaten från de separata analyserna av de resterande tolv frågeområdena och analysen av eventuella systemeffekter diskuteras också i texten.

4.1. Fristående skolor

Figurerna 1–7 redovisar resultaten från analysen över skillnaderna i attityder mellan lärare i fristående och kommunala skolor vad gäller de sju fokusområdena. Genomsnittet för kommunala skolor reflekterar alltid deras faktiska genomsnitt, viktat för antalet lärare som deltog i Skolenkäten. Staplarna för kommunala skolor är därför alltid lika höga, oavsett modell. Genomsnittet för fristående skolor reflekterar istället samma snitt plus eller minus den skillnad som framkommer gentemot de kommunala skolorna, genom beräkningarna gjorda i de olika statistiska modellerna.

Den första kolumnen visar skillnaden när man endast justerar för terminen som skolorna deltog i (samt en indikator för om skolan deltog fler gånger och dess interaktion med terminen skolan deltog i efter den första gången). Den andra kolumnen visar skillnaden när man lägger till kontroller för elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare, medan den tredje kolumnen visar skillnaden när man även justerar för vilken kommun skolor är belägna i. Den fjärde kolumnen visar till sist skillnaden med kontroller för trender i attityderna bland skolor i olika kommuner mellan terminerna.

Figur 1 visar att lärare i friskolor bedömer att det pedagogiska ledarskapet är bättre än vad lärare i kommunala skolor gör. Den första kolumnen indikerar att skillnaden uppgår till 0,99 steg på skalan mellan 0 och 10, vilket motsvarar 14 procent av de kommunala skolornas genomsnitt.¹⁸

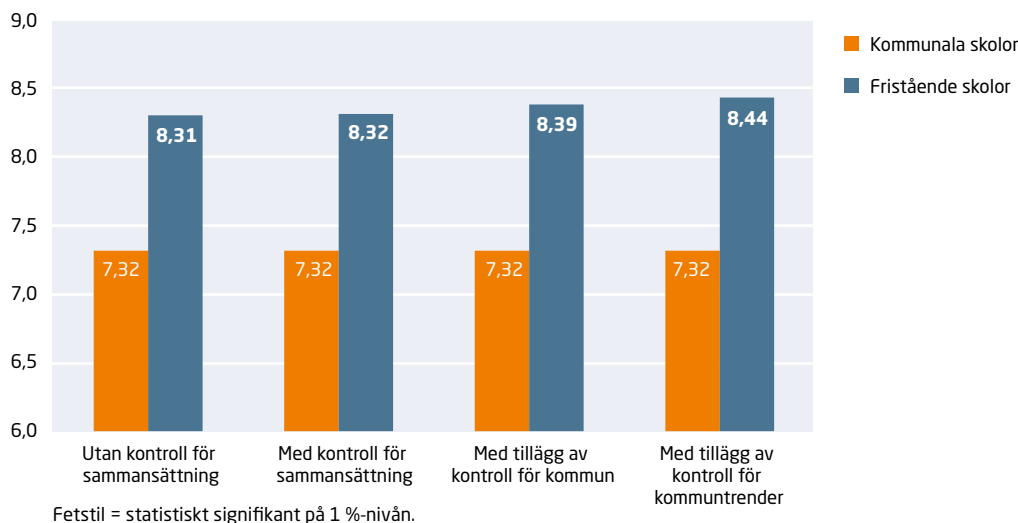
Inte heller tyder på att skillnaden beror på elevsammansättningen, andelen kvinnor eller skillnader mellan kommunerna i vilka skolorna är belägna. Faktum är att effektstorleken ökar något i de två sista modellerna. Den sista modellen – som alltså även justerar för trender i attityder mellan terminerna – visar att lärare i fristående skolor betygsätter det pedagogiska ledarskapet 1,12 steg (15 procent) högre än lärare i kommunala skolor i genomsnitt. Med andra ord indikerar resultaten att lärare i friskolor betygsätter det pedagogiska ledarskapet högre än lärare i kommunala skolor.

I figur 2 redovisas resultaten vad gäller lärarnas syn på hur utvecklingen av utbildningen fungerar. Återigen visar analysen att lärare i friskolor ger högre betyg om sina rektorer än vad lärare i kommunala skolor gör. Resultaten är återigen väldigt lika när man justerar för elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare – och återigen ökar skillnaderna något när man endast jämför skolor som är belägna i samma kommun. Den sista modellen visar att lärare i friskolor ger ett betyg på rektorns utveckling av utbildningen som i snitt är 1,08 steg (16 procent) högre än lärare i kommunala skolor. Alltså fungerar utvecklingen av utbildningen bättre på friskolor, enligt lärarna själva.

¹⁸ Effekterna uttryckta i procent beräknas genom att dividera effektstorleken för respektive frågeområde med de kommunala skolornas genomsnitt (se tabellerna A1 och B1).

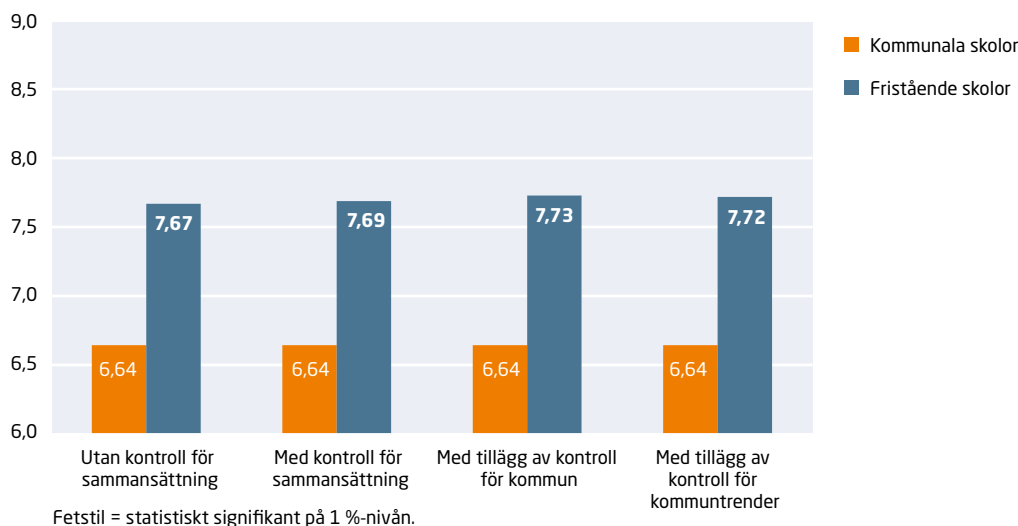
Figur 1. Lärares attityder om det pedagogiska ledarskapet.

Index för pedagogiskt ledarskap.

Figur 2. Lärares attityder om rektorns utveckling av utbildning.

Index för utveckling av utbildningen.

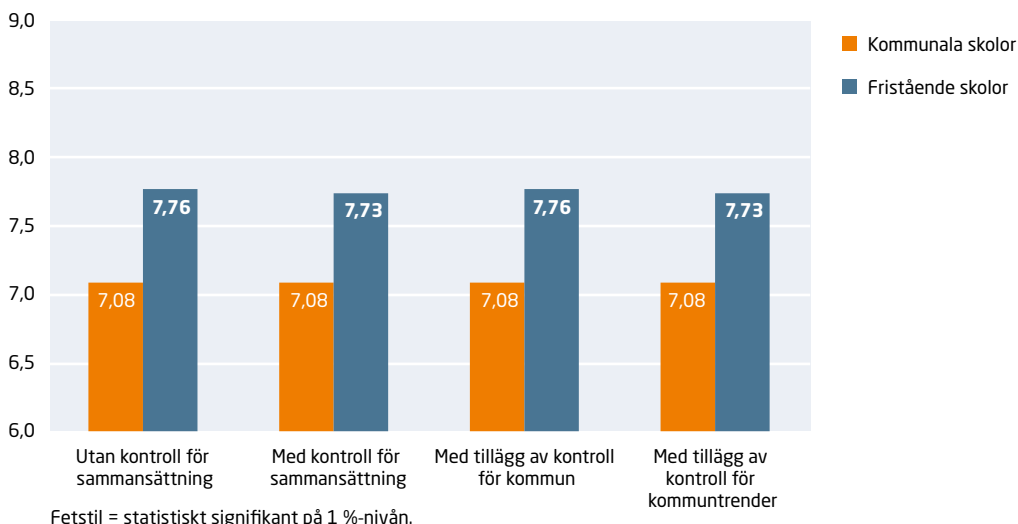
Som figur 3 visar anser lärare i fristående skolor även att rutinerna kring bedömning och betygsättning fungerar bättre än vad lärarna i kommunala skolor gör. Skillnaden är dock lägre än i figurerna 1–2. Nu sjunker skillnaden något efter justering för elevsammansättningen och de andra variablerna, men överlag är skillnaderna stabila oavsett modell. Den sista modellen indikerar att lärare ger ett betyg på bedömningen och betygsättningen som i snitt är 0,65 steg (9 procent) högre än lärare i kommunala skolor. Lärare i friskolor anser alltså att bedömningen och betygsättningen fungerar bättre än vad lärare i kommunala skolor gör.

Samma sak gäller om man istället studerar hur lärarna ser på möjligheterna till samverkan av undervisningen, alltså det kollegiala samarbetet. Figur 4 visar att lärare i fristående skolor bedömer att möjligheterna till samverkan i utbildningen är högre och att sådan samverkan oftare sker på fristående skolor än på kommunala skolor. Liksom i analyserna av lärarnas attityder till rektorns pedagogiska ledarskap och utveckling av utbildningen ökar skillnaderna något när man justerar för variablerna

i modellen. Överlag är de dock stabila. Den sista modellen indikerar att lärare i friskolor ger ett betyg på samverkan av undervisningen som i snitt är 0,80 steg (12 procent) högre än lärare i kommunala skolor. Med andra ord anser lärare i friskolor att samverkan kring undervisningen fungerar bättre än vad lärare i kommunala skolor tycker.

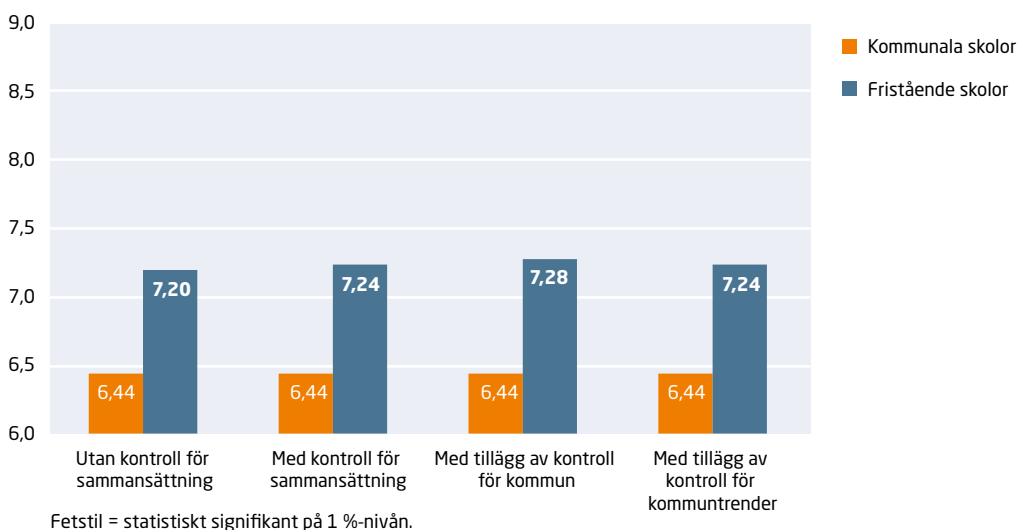
Figur 3. Lärares attityder om hur bedömningen och betygssättningen fungerar.

Index för bedömning och betygssättning.

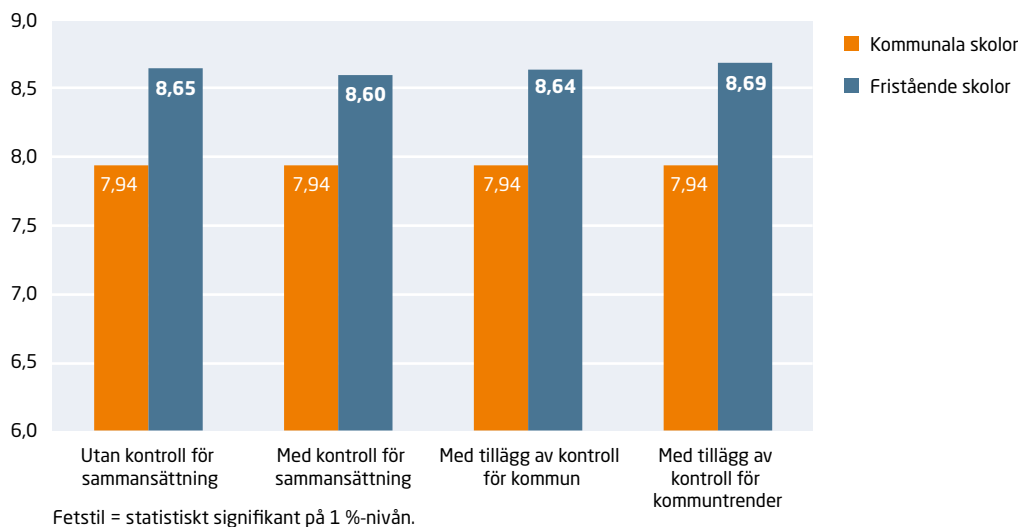
Figur 4. Lärares attityder om hur det kollegiala samarbetet fungerar.

Index för samverkan av undervisningen.

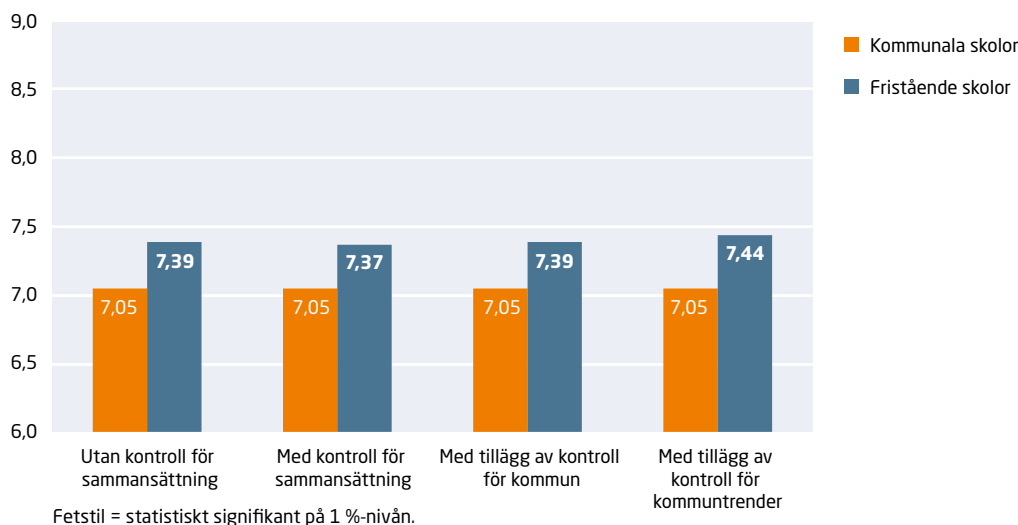
Alla frågeområden kring hur ledarskapet och samarbetet fungerar tycks alltså visa ett övertag för fristående skolor, enligt lärarnas enkätsvar. Men hur ser skillnaderna ut vad gäller lärarnas syn på möjligheterna att säkerställa särskilt stöd till eleverna? Figur 5 visar att lärare i fristående skolor rapporterar mer positiva attityder även när det gäller detta frågeområde. Återigen är skillnaderna stabila när man justerar för elevsammansättningen och andelen kvinnliga lärare. I den sista modellen indikerar analysen att lärare i fristående skolor i snitt ger 0,75 steg (9 procent) högre betyg på systemet för särskilt stöd för elever än vad lärare i kommunala skolor gör. Med andra ord är lärare i fristående skolor mer positiva till möjligheterna att ge särskilt stöd till elever som behöver det, jämfört med lärare i kommunala skolor.

Figur 5. Lärares attityder om hur systemet för särskilt stöd fungerar.
Index för särskilt stöd.

Resultatet blir likartat när jag undersöker lärarnas attityder kring deras möjligheter och utrymme att säkerställa stimulans och utmaningar för eleverna. Figur 6 redovisar resultaten på detta område, som visar att lärare i friskolor ger högre betyg än lärare i kommunala skolor även på den fronten. Generellt påverkas inte resultaten speciellt mycket av att man justerar för elevsammansättningen och andelen kvinnliga lärare – och inte heller när man håller konstant för alla variabler som skiljer sig mellan kommuner samt olika kommuntrender i attityder. Effektstorleken är dock mindre än i de frågeområden som studerades ovan. I den sista modellen indikerar resultaten att lärare i fristående skolor ger ett betyg på samverkan av undervisningen som i snitt är 0,39 steg (6 procent) högre än lärare i kommunala skolor. Med andra ord anser lärare i friskolor att samverkan av undervisningen fungerar något bättre än vad lärare i kommunala skolor tycker.

Figur 6. Lärares attityder om stimulans och utmaningar för eleverna.
Index för stimulans och utmaningar.

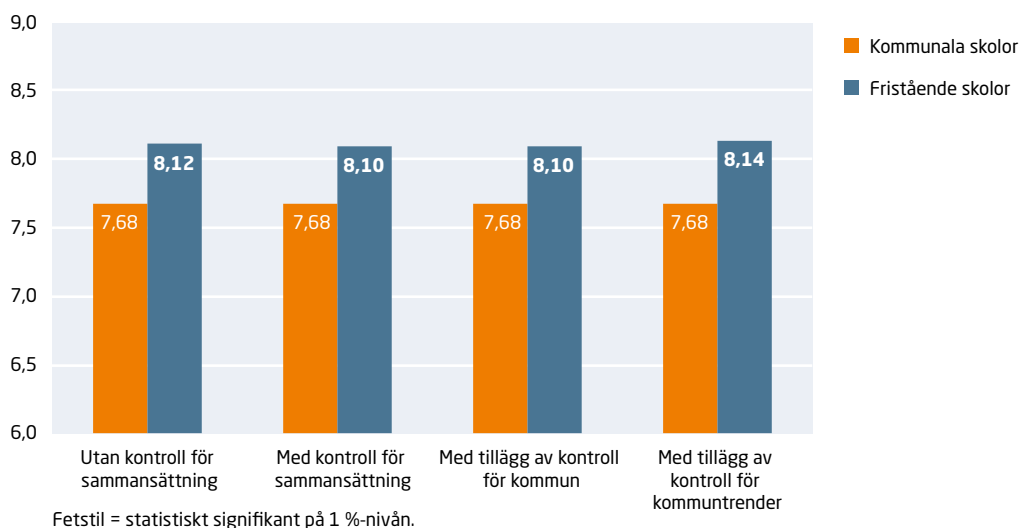

Till sist redovisar figur 7 skillnaderna mellan fristående och kommunala skolor vad gäller lärarnas attityder till möjligheterna att hjälpa elever som är i behov av det och huruvida de anpassar undervisningen efter elevernas förutsättningar. Resultaten visar samma mönster som tidigare: lärare i fristående skolor rapporterar mer positiva attityder kring verksamheten även i denna bemärkelse. Den sista modellen indikerar att lärare ger ett betyg på hur anpassningen efter elevens behov fungerar på skolan som i snitt är 0,46 steg (6 procent) högre än lärare i kommunala skolor. Med andra ord anser lärare i friskolor att de anpassar undervisningen och har möjligheter att göra det i högre utsträckning än lärare i kommunala skolor.

Överlag står det alltså klart att lärare i fristående skolor ger högre betyg än lärare i kommunala skolor på alla sju områden som den här rapporten fokuserar på – även när man justerar för en rad relevanta kontrollvariabler, inklusive elevsammansättningen. Skillnaden till de fristående skolornas fördel uppgår till 0,39–1,12 steg på indexet med skalan 0–10, eller 6–16 procent jämfört med snittet för de kommunala skolorna.

Figur 7. Lärares attityder om anpassningen efter elevernas behov.

Index för anpassning efter elevernas behov.

4.1.1. Resultat från alla frågeområden

Som resultaten i tabellerna B1a och B1b visar gäller ovanstående slutsats faktiskt alla 19 frågeområden. Koefficienterna visar generellt på stabila skillnader till friskolornas fördel vad gäller lärarnas svar i Skolenkäten. Koefficienten för fristående skolor varierar dock ganska kraftigt beroende på frågeområde: skillnaden i bedömningar vad gäller information om utbildningens mål uppgår till 0,12 steg på indexet i den sista modellen (2 procent), medan skillnaden i bedömningar vad gäller skolans rutiner uppgår till 0,68 steg (10 procent).¹⁹ Det är också noterbart att skillnaderna mellan fristående och kommunala skolor påverkas annorlunda av att man inkluderar kontroller för sammansättning (det vill säga såväl elevernas bakgrund som andelen kvinnor bland lärarna) beroende på frågeområde: medan skillnaderna i lärarnas betyg på studieron halveras när man justerar för sammansättningen påverkas skillnaderna knappt något alls när det gäller lärarnas kunskaper om ordningsreglerna och huruvida dessa efterföljs på skolan. I vissa fall påverkas resultaten av att man justerar för kommuneffekter och -trender, men oftast påverkas inte resultaten speciellt mycket.

¹⁹ Eftersom de kommunala skolornas genomsnitt skiljer sig mellan olika utfall (se tabell A1) korresponderar den procentuella skillnaden till friskolornas fördel (se tabellerna B1a–B2) inte nödvändigtvis med skillnaden mätt i indexsteg relativt sett.

Överlag pekar alltså dessa resultat i samma riktning som de som rapporteras i figur 1: lärare i friskolor ger mer positiva svar på frågorna som ställs i Skolenkäten, jämfört med lärare i kommunala skolor.

4.1.2. Resultat från modeller där vikterna för antalet lärare utelämnas

Hur påverkas resultaten av att man utelämnar vikterna för antalet lärare som svarar på Skolenkäten? För att svara på detta genomför jag samma analyser som beskrivs ovan, men utelämnar helt enkelt vikterna för antalet lärare som deltog. På så sätt representerar estimaten alltså populationen av skolor snarare än deltagande lärare.

Resultaten från den fullständiga modellen – motsvarande den fjärde kolumnen i figurerna – rapporteras i tabell B2.²⁰ Dessa är överlag väldigt lika de som tidigare har beskrivits. Ibland ökar skillnaderna något till de fristående skolornas fördel och ibland minskar de något. Skillnaderna är dock små.

Med andra ord står det klart att de fristående skolornas fördel vad gäller lärarnas syn på hur deras skolor fungerar inte påverkas märkbart om man utelämnar vikterna i regressionerna och därför låter estimaten representera skolpopulationen istället för lärarpopulationen.²¹

4.2. Fristående skolor med olika ägandeformer

Finns det några skillnader mellan fristående skolor med olika ägandeformer? För att studera denna fråga delar jag upp de fristående skolorna i tre grupper – aktiebolag/handelsbolag, ideella föreningar/stiftelser och ekonomiska föreningar – i enlighet med diskussionen i avsnitt 3.3. Referenskategori är kommunala skolor.²²

Figur 8 visar att lärare i friskolor med alla slags ägandeformer rapporterar mer positiva attityder vad gäller skolans pedagogiska ledarskap, jämfört med lärare i kommunala skolor. Alla skillnader är statistiskt signifikanta. Den fördel för fristående skolor som kunde skönjas i figur 1 drivs alltså inte enbart av skolor med en specifik ägandeform.

Resultaten visar också att lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag ger högre betyg vad gäller det pedagogiska ledarskapet än lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser. Denna skillnad är statistiskt signifikant i de tre sista modellerna. Intressant nog ökar också skillnaderna mellan dessa grupper till aktiebolagens/handelsbolagens fördel absolut sett när man justerar för elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare – och ytterligare i modellerna som också justerar för kommuneffekter och kommuntrender.

Samtidigt finns det inga statistiskt signifikanta skillnader mellan skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag och skolor som drivs som ekonomiska föreningar. Den absoluta skillnaden går dock från att vara till de ekonomiska föreningarnas fördel utan kontroller till att vara till aktiebolagens/handelsbolagens fördel efter att man kontrollerar för kommuneffekter och kommuntrender.

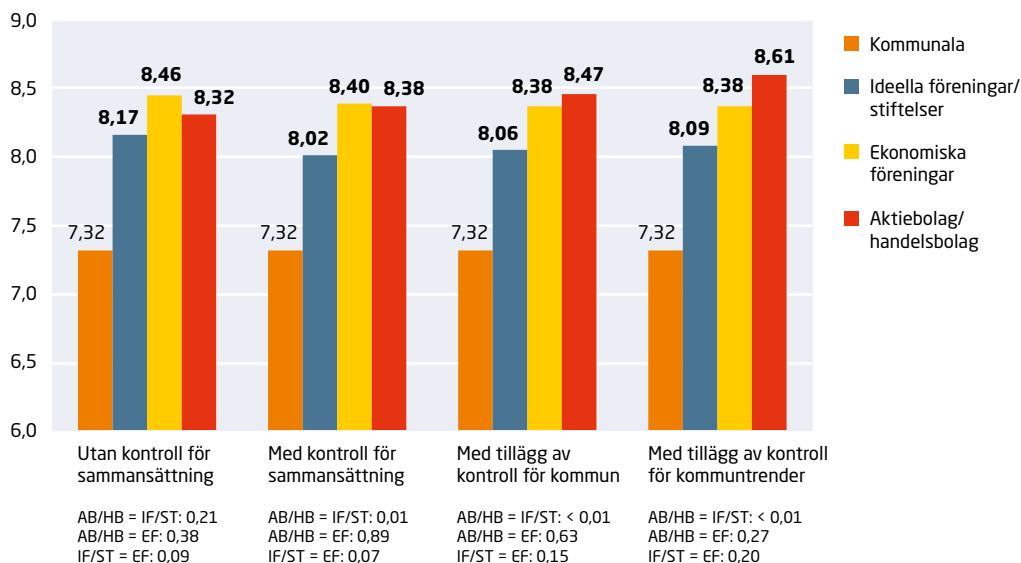
²⁰ Resultaten från de mindre restriktiva modellerna är också väldigt lika om man exkluderar vikterna.

²¹ Resultaten är i princip identiska om man istället vikt regressionerna efter antalet lärare som enligt Skolinspektion skulle ha deltagit i Skolenkäten om bortfallet hade varit noll.

²² Under varje kolumn rapporteras absoluta p-värden vad gäller skillnaderna mellan de olika ägandeformerna (AB/HB = aktiebolag/handelsbolag, IF/ST = ideella föreningar/stiftelser, EF = ekonomiska föreningar). Är p-värdet under 0,1 är skillnaden statistiskt signifikant.

Figur 8. Lärarnas attityder om det pedagogiska ledarskapet.

Index för pedagogiskt ledarskap.

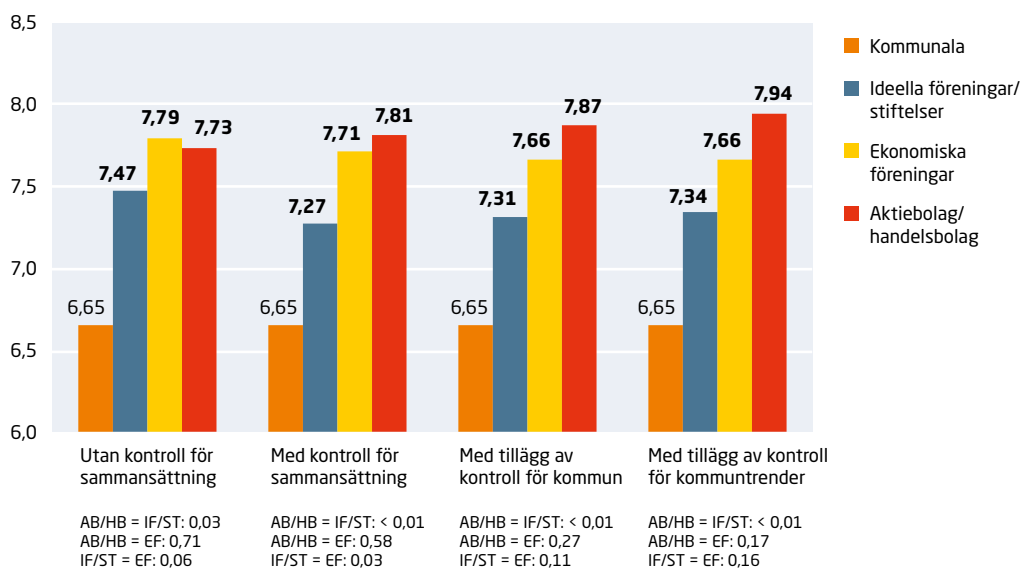
Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

Lärare i skolor som drivs av ekonomiska föreningar är samtidigt mer positiva till det pedagogiska ledarskapet än lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser, men denna skillnad är inte statistiskt signifikant när man justerar för kommuneffekter och kommundrender i attityder mellan terminerna.

I princip samma bild kan skönjas när man studerar lärarnas attityder till rektorns arbete med utvecklingen av utbildningen. Figur 9 visar att lärare i friskolor med alla slags ägandeformer rapporterar mer positiva attityder till hur rektorn sköter utvecklingen av utbildningen, jämfört med lärare i kommunala skolor. Alla skillnader är statistiskt signifikanta.

Figur 9. Lärarnas attityder om rektorns utveckling av utbildningen.

Index för utveckling av utbildningen.

Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

Resultaten visar också att lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag ger högre betyg vad gäller rektorns utveckling av utbildningen än lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser, en skillnad som är statistiskt signifikant i alla fyra modeller. Likaså skiljer sig lärarnas attityder till hur arbetet med utvecklingen av utbildningen fungerar mellan ideella föreningar/stiftelser och ekonomiska föreningar till de sistnämndas fördel. När man lägger till kommuneffekter och kommuntrender är skillnaden inte längre statistiskt signifikant, men är ganska nära att vara det.

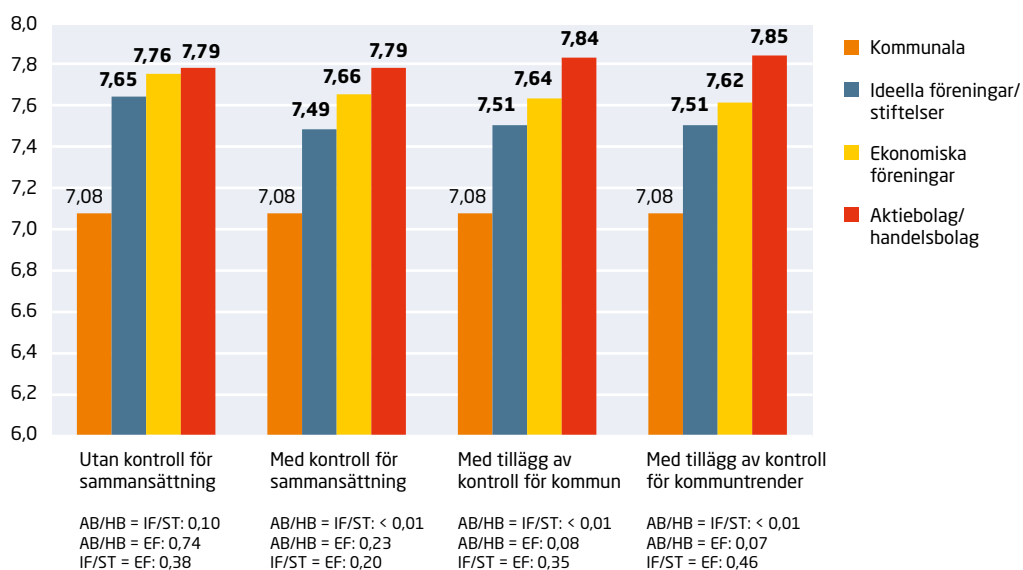
Samtidigt ger lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag något högre betyg vad gäller rektorns utveckling av utbildningen jämfört med lärare i ekonomiska föreningar, men denna skillnad är inte statistiskt signifikant. Den kommer dock nära att vara det i den sista modellen. Skillnaderna till aktiebolagens/handelsbolagens fördel gentemot ideella föreningar/stiftelser och ekonomiska föreningar ökar absolut sett när man justerar för elevsammansättningen och andelen kvinnliga lärare – och ytterligare i modellerna som också justerar för kommuneffekter och kommuntrender.

Ingenting tyder alltså på att lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag skulle vara mindre nöjda med det pedagogiska ledarskapet eller hur utvecklingen av utbildningen fungerar. Tvärtom verkar lärare i dessa skolor ge uttryck för mer positiva attityder inom dessa områden än lärare på andra skolor.

Vad gäller lärarnas syn på rutinerna kring bedömningen och betygsättningen visar figur 10 samma övergripande mönster. Lärare i friskolor med alla slags ägandeformer rapporterar mer positiva attityder i denna bemärkelse. Alla skillnader gentemot lärare i kommunala skolor är statistiskt signifikanta.

Återigen visar resultaten också att lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag har mer positiva attityder gällande rutinerna kring bedömningen och betygsättningen än lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser, en skillnad som är statistiskt signifikant i alla modeller förutom den första. Lärare i aktiebolag/handelsbolag har också mer positiva attityder i denna bemärkelse än lärare i ekonomiska föreningar, en skillnad som är marginellt statistiskt signifikant i de två sista modellerna. Det finns dock inga statistiskt signifikanta skillnader mellan ideella föreningar/stiftelser och ekonomiska föreningar inom detta frågeområde.

Figur 10. Lärares attityder om hur bedömningen och betygssättningen fungerar.
Index för bedömning och betygssättning.

Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

En något annorlunda bild kan skönjas i analysen över lärarnas syn på samverkan av undervisningen. Figur 11 visar först och främst att lärare i friskolor med alla slags ägandeformer återigen rapporterar mer positiva attityder i denna bemärkelse. Alla skillnader är också statistiskt signifikanta.

Men i den första modellen visar analysen att lärare i skolor som drivs av ekonomiska föreningar rapporterar högre samverkan av utbildningen än lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag och ideella föreningar/stiftelser – och dessa skillnader är statistiskt signifikanta.

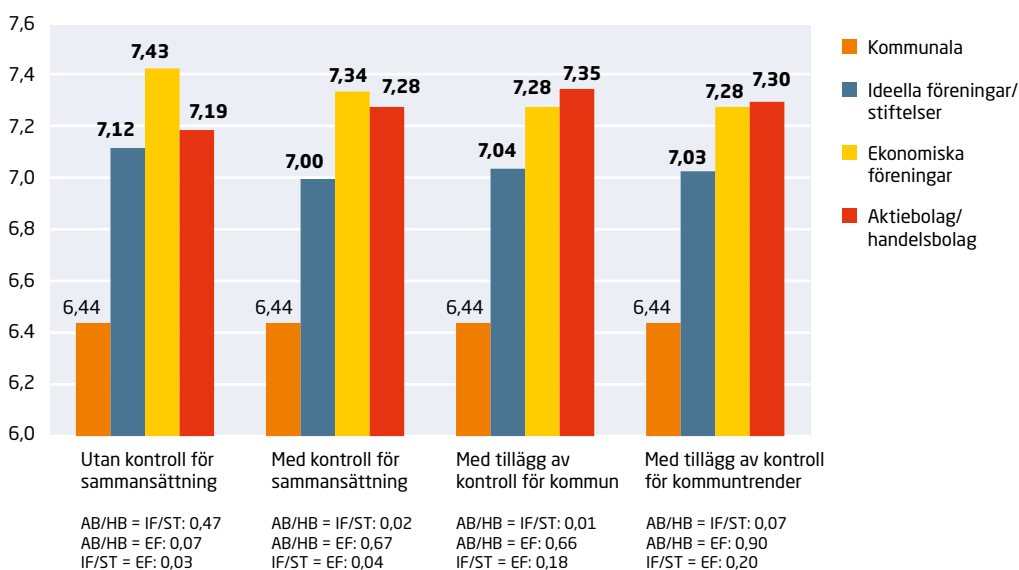
Skillnaden mellan aktiebolag/handelsbolag och ekonomiska föreningar försvinner dock när man justerar för elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare. När man sedan lägger till kommuneffekter och kommuntrender når aktiebolagen/handelsbolagen istället ett försprång som dock inte är statistiskt signifikant. Skillnaderna mellan ideella föreningar/stiftelser och ekonomiska föreningar kvarstår dock, men är inte längre statistiskt signifikant när man justerar för kommuneffekter och kommuntrender.

Samtidigt ökar skillnaderna mellan aktiebolag/handelsbolag och ideella föreningar/stiftelser avsevärt i de tre sista modellerna – och blir då också statistiskt signifikanta. Med andra ord har aktiebolagen/handelsbolagen en fördel vad gäller lärarnas syn på hur samarbetet i undervisningen fungerar gentemot ideella föreningar/stiftelser, efter justering för kontrollvariablerna.

Resultaten tyder alltså på att det finns vissa skillnader vad gäller det kollegiala samarbetet i undervisningen. Lärare i friskolor som drivs av alla olika slags ägandeformer rapporterar högre samverkan av undervisningen än lärare i kommunala skolor oavsett hur man räknar. Dock är trenden starkare bland lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag och ekonomiska föreningar än bland lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser.

Ett liknande mönster gäller lärarnas syn på möjligheterna att säkerställa särskilt stöd till eleverna, deras möjligheter och utrymme att säkerställa stimulans och utmaningar för eleverna, samt möjligheterna att hjälpa elever som är i behov av detta och huruvida de också gör det. Figur 12–14 visar liksom tidigare att lärare i friskolor med alla slags ägandeformer rapporterar mer positiva attityder i dessa bemärkelser.

Figur 11. Lärares attityder om hur det kollegiala samarbetet fungerar.
Index för samverkan av undervisningen.

Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

Samtidigt visar dessa resultat på ytterligare skillnader mellan skolor med olika ägandeformer. Den första modellen i figur 12 visar att det finns en tydlig, statistiskt signifikant fördel för ekonomiska föreningar jämfört med ideella föreningar/stiftelser och aktiebolag/handelsbolag, vad gäller lärarnas attityder om särskilt stöd. Det finns dock inga statistiskt signifikanta skillnader mellan de sistnämnda ägandeformerna.

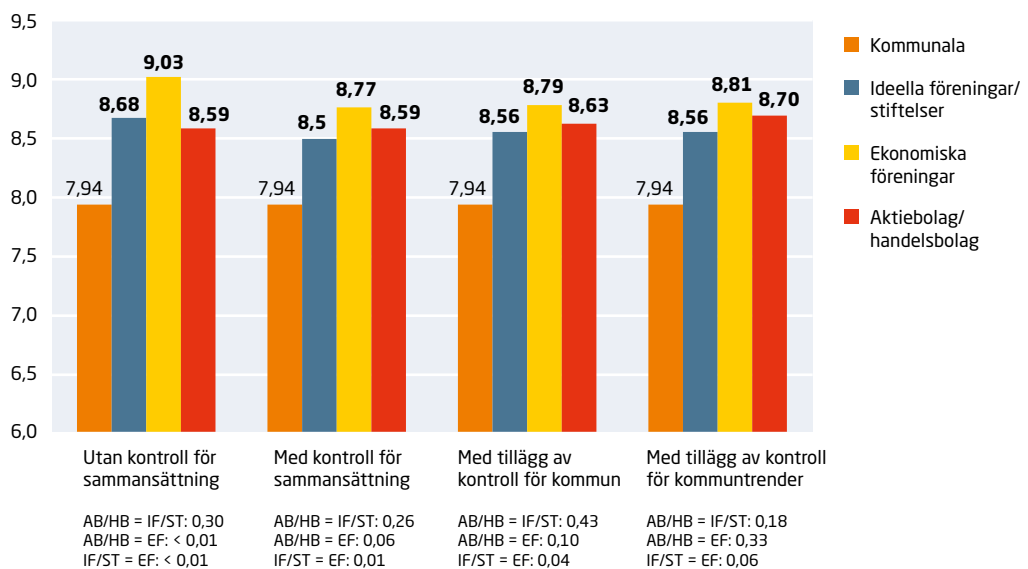
I de tre sista modellerna kvarstår de ekonomiska föreningarnas fördel gentemot ideella föreningar/stiftelser – medan deras fördel gentemot aktiebolag/handelsbolag minskar kraftigt. Med kontroller för kommuneffekter och kommuntrender är den heller inte längre statistiskt signifikant.

Samtidigt förvandlas den absoluta men icke-statistiskt signifikanta fördelen för ideella föreningar/stiftelser gentemot aktiebolag/handelsbolag i resterande modeller till en fördel för de sistnämnda – en fördel som också är ganska nära gränsen att vara statistiskt signifikant i den sista modellen.

När det gäller lärarnas attityder kring deras möjligheter och utrymme att säkerställa stimulans och utmaningar för eleverna visar den första modellen i figur 13 återigen en liknande bild: lärare i skolor som drivs av ekonomiska föreningar ger högre betyg inom detta frågeområde än lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser och aktiebolag/handelsbolag. Samtidigt finns inga skillnader mellan de sistnämnda ägandeformerna.

I det här fallet kvarstår dock skillnaderna till de ekonomiska föreningarnas fördel i den andra och tredje modellen. Även här minskar dock skillnaderna i den tredje modellen med kommuneffekter och sedan ännu mer i den fjärde modellen som alltså även justerar för kommuntrender i attityder. Då är de ekonomiska föreningarnas fördel heller inte längre statistiskt signifikant, medan ideella föreningar/stiftelser och aktiebolag/handelsbolag når exakt samma nivåer.

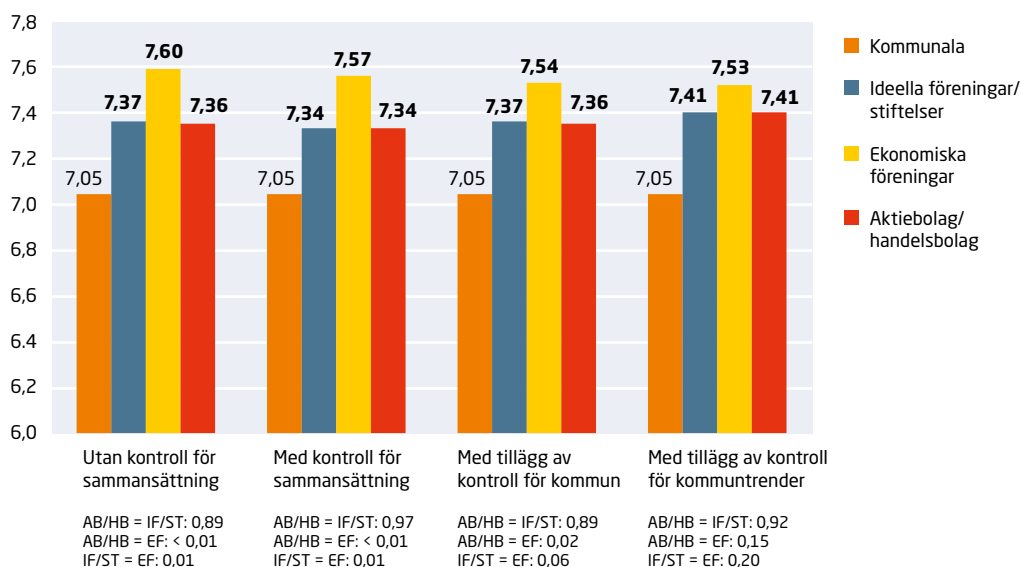
Figur 12. Lärares attityder om hur systemet för särskilt stöd fungerar.
Index försärskilt stöd.

Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

Figur 13. Lärares attityder om stimulans och utmaningar för eleverna.

Index för stimulans och utmaningar.

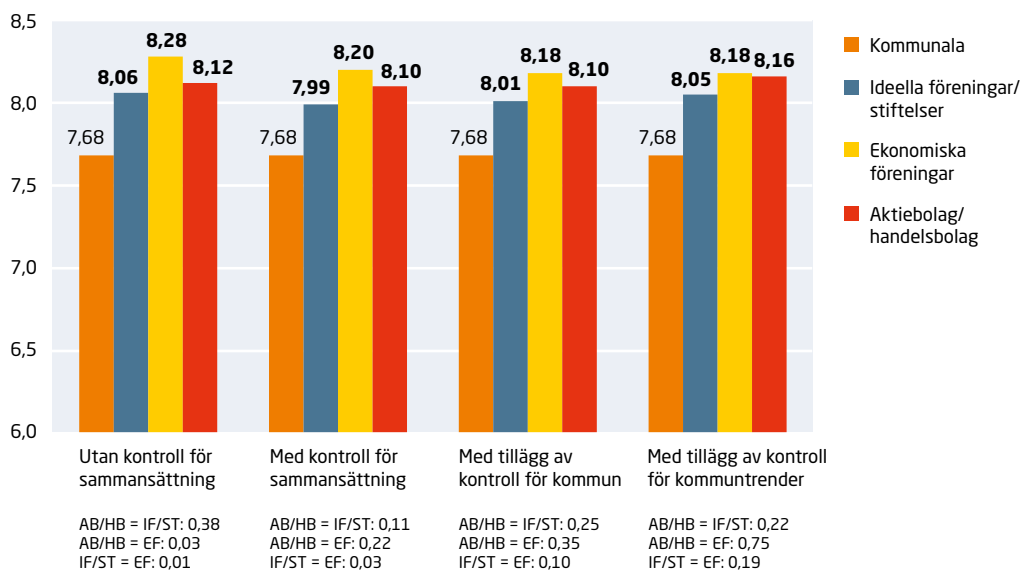
Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

Till sist visar figur 14 en liknande bild när det gäller lärarnas attityder till möjligheterna att hjälpa elever som är i behov av det och huruvida de anpassar undervisningen efter elevernas förutsättningar: lärare i skolor som drivs av ekonomiska föreningar ger högre betyg inom detta frågeområde än lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser och aktiebolag/handelsbolag. Samtidigt finns inga skillnader mellan de sistnämnda ägandeformerna.

I det här fallet försvinner dock skillnaderna till de ekonomiska föreningarnas fördel gentemot aktiebolagen/handelsbolagen redan i den andra modellen, medan fördelen gentemot ideella föreningar/stiftelser finns kvar. Denna skillnad finns också kvar i den tredje modellen, men i den fjärde modellen är den inte längre statistiskt säkerställd.

Figur 14. Lärares attityder om anpassningen efter elevernas behov.

Index för stimulans och utmaningar.

Fetstil = statistiskt signifikant skillnad (på 1 %-nivån) jämfört med kommunala skolor.

Samtidigt kan man generellt inte skönja några statistiskt signifikanta skillnader mellan ideella föreningar/stiftelser och aktiebolag/handelsbolag. I den andra modellen är skillnaden nästan statistiskt signifikant till aktiebolagens/handelsbolagens fördel, men i de två sista modellerna ökar osäkerheten (även om skillnaden fortfarande är till aktiebolagens/handelsbolagens fördel).

Överlag står det alltså klart att lärare i fristående skolor med alla ägandeformer ger högre betyg än lärare i kommunala skolor på alla sju områden som är i fokus i den här rapporten – även när man justerar för en rad relevanta kontrollvariabler. Ingenting tyder heller på att lärare i vinstdrivande skolor skulle ge sämre betyg i dessa bemärkelser. Tvärtom står aktiebolagen/handelsbolagen ut positivt inom flera områden och får heller aldrig sämre betyg än ideella föreningar/stiftelser.

4.2.1. Resultat från alla frågeområden

Tabellerna B3a–B3e visar att ovanstående slutsatser gäller för de flesta enskilda frågeområden. Koefficienternas storlek varierar, men resultaten visar generellt att lärare i fristående skolor, oavsett ägandeform, rapporterar mer positiva attityder till sina skolor, jämfört med lärare i kommunala skolor. Undantaget är lärarnas syn på huruvida de informerar eleverna och deras vårdnadshavare om utbildningens mål och kunskapskraven, där endast lärare på skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag rapporterar att så är fallet i högre utsträckning än på kommunala skolor när man justerar för sammansättningen.

Likaså finns det inte heller någonting som tyder på att lärare på skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag ger lägre betyg till sina skolor än lärare på skolor som drivs av andra huvudmän. Tvärtom är skillnaden gentemot ideella föreningar/stiftelser till aktiebolagens/handelsbolagens fördel, medan ekonomiska föreningar når nivåer som är mycket lika aktiebolagens/handelsbolagens. De ekonomiska föreningarna har också en fördel gentemot ideella föreningar/stiftelser, men denna skillnad är oftast inte statistiskt signifikant.

Intressant nog tenderar försprånget för aktiebolagen/handelsbolagen gentemot de andra ägandeformerna att öka – eller de andra ägandeformernas försprång att minska – när man justerar för skolornas elevsammansättning, kommuneffekter och kommundrender. Detta indikerar att ideella föreningars/stiftelsers och ekonomiska föreningars fördel gentemot kommunala skolor i högre utsträckning förklaras av sammansättningseffekter jämfört med aktiebolagen/handelsbolagen.

Överlag pekar hursomhelst resultaten i samma riktning som de som rapporteras i figurerna 8–14: lärare i friskolor, oavsett ägandeform, ger bättre betyg till sina skolor jämfört med lärare i kommunala skolor. Generellt når också aktiebolagen/handelsbolagen högre nivåer än ideella föreningar/stiftelser, men på en likvärdig nivå som ekonomiska föreningar.

4.2.2. Resultat från modeller där vikterna för antalet lärare utelämnas

Liksom i avsnitt 4.1.2 genomför jag även analyser där vikterna för antalet lärare som svarar i Skolenkäten utelämnas. Resultaten från den fullständiga modellen – motsvarande den i fjärde kolumnen i figurerna 8–14 – rapporteras i tabellerna B4a och B4b.²³ Dessa är överlag väldigt lika motsvarande modeller i tabellerna B3a–B3e: lärare i friskolor, oavsett ägandeform, tenderar att ge mer positiva omdömen än lärare i kommunala

²³ Resultaten från de mindre restriktiva modellerna är också väldigt lika om man exkluderar vikter.

skolor. Generellt når aktiebolagen/handelsbolagen högre nivåer än ideella föreningar/stiftelser nu också, men skillnaderna är inte riktigt lika tydliga. Skillnaderna gentemot ekonomiska föreningar är dock väldigt lika, både när det gäller aktiebolagen/handelsbolagen och de ideella föreningarna/stiftelserna.

4.3. Påverkar bortfall resultaten?

För att studera i vilken utsträckning bortfallet i Skolenkäten påverkar slutsatserna genomför jag samma analyser som tidigare, men kontrollerar samtidigt för svarsfrekvensen i modellerna. Som noteras i avsnitt 3.5 riskerar denna metod att fånga upp en del av den variation man är intresserad av, eftersom lärare på funktionella skolor sannolikt är mer benägna att svara på Skolenkäten. Men om dessa modeller uppvisar väldigt lika resultat som huvudmodellerna är det i varje fall osannolikt att bortfall är ett problem för rapportens slutsatser.

Tabell B5–B6b visar att alla resultat är väldigt lika de utan justering för lärarnas svarsfrekvens i tabellerna B1a–B1b samt B3a–B3e (jämför med kolumn 4 i dessa tabeller). De fristående skolornas fördel vad gäller personalens attityder i Skolenkäten påverkas alltså i princip inte alls av att man i analyserna tar hänsyn till att svarsfrekvensen skiljer sig åt mellan skolorna.

I icke-rapporterade analyser studerade jag även hur resultaten påverkades av att man istället viktar skolorna efter svarsfrekvensen. Alla resultat var då väldigt lika resultaten utan vikter som diskuterades i avsnitt 4.2.2. Likaså var resultaten snarlika de från huvudmodellerna om man viktar resultaten efter det totala antalet lärare på skolan som skulle ha svarat på Skolenkäten om svarsfrekvensen hade varit 100 procent, istället för alla lärare som faktiskt svarade.

Överlag finns det alltså ingenting som indikerar att olika bortfall skulle spela någon större roll för rapportens slutsatser kring skillnader mellan fristående och kommunala skolor, samt mellan fristående skolor med olika ägandeformer.

4.4. Systemeffekter

Rapporten har hittills fokuserat på skillnader i personalens attityder mellan olika huvudmän och ägandeformer. Det är dock också intressant att studera relationen på kommunnivå. Detta för att den sannolikt på ett bättre sätt fångar upp friskolornas systemeffekter, som kritiker av marknadsmekanismer och new public management ofta lyfter fram (se Molander 2017; Svensson och Suhonen 2018; Vallgård 2018).

För att studera denna fråga närmare analyserar jag hur andelen fristående skolor är relaterad till lärarnas genomsnittliga attityder i kommunerna, enligt analysmetoden som redovisades i avsnitt 3.5.²⁴ Resultaten redovisas i tabell B7 och visar att andelen fristående skolor har ett statistiskt säkerställt positivt samband med lärarnas genomsnittliga attityder i kommunerna inom alla frågeområden, efter justering för alla kontrollvariabler. Analysen tyder på att 10 procentenheter högre andel fristående skolor i en kommun höjer lärarnas genomsnittliga omdömen med mellan 0,03 och 0,15 indexsteg beroende på frågeområde (eller mellan 0,4 och 2 procent jämfört med de kommunala skolornas snitt).²⁵

²⁴ Resultaten är lika om jag använder andelen lärare i fristående skolor istället för andelen fristående skolor som huvudsaklig oberoende variabel. Likaså är resultaten lika om jag viktar regressionerna för antalet lärare i kommunerna totalt sett – oavsett om de befann sig på skolor som genomsnittet baseras på – eller om jag utesluter vikterna helt och hållet.

²⁵ Effekterna uttryckta i procent beräknas genom att först dividera effektstorleken för respektive frågeområde med 10 och sedan dividera kvoten med de kommunala skolornas genomsnitt (se tabell A1).

Drivs denna relation av fristående skolor med en specifik ägandeform? Tabellerna B8a och B8b visar att den positiva relationen oftast är starkast för andelen fristående skolor som drivs av aktiebolagen/handelsbolagen – och att skillnaderna jämfört med de andra ägandeformerna i flera fall är statistiskt säkerställda. Andelen friskolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag har ett statistiskt säkerställt positivt samband med lärarnas attityder inom alla frågeområden, vilket inte är fallet för de andra ägandeformerna. Ibland har andelen friskolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser och ekonomiska föreningar faktiskt ett negativt samband med lärarnas genomsnittliga attityder, men i dessa fall är sambandet aldrig statistiskt säkerställt.

Totalt sett finns det alltså även stöd för att andelen fristående skolor är positivt relaterad till lärarnas attityder på kommunnivå – och denna relation är tydligast för andelen fristående skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag.

5. Slutsats

Diskussionen kring friskolereformens effekter har framförallt handlat om elevernas kunskaper och utfall. De senaste åren har dock debatten i allt högre grad kommit att handla om professionens roll i systemet – som kritiska röster menar att marknadsreformerna och new public management mer generellt har underminerat.

Företrädare för regeringen har tagit till sig dessa argument och menar att marknadsmekanismerna har lett till sämre arbetsmiljö och att ”personalen har blivit bortglömd och nedprioriterad”, vilket gör att den nu ”vill lyfta personalens kompetens och perspektiv” (Strandhäll och Shekarabi 2017). Ett steg i detta led är det vinsttak som har föreslagits av regeringen.

Självfallet är det önskvärt att noga lyssna på professionen i flera avseenden, inklusive hur skolorna fungerar i nuläget. Om marknadsmekanismerna har orsakat de problem som regeringen beskriver borde vi också förvänta oss att lärare anställda av mer marknadsorienterade aktörer är mer negativa till hur deras skolor fungerar, jämfört med andra aktörer. Likaså borde vi förvänta oss att relationen mellan andelen fristående skolor och lärarnas genomsnittliga attityder är negativ.

I den här rapporten har jag studerat hur lärarnas attityder och omdömen skiljer sig åt bland fristående och kommunala skolor – samt hur andelen friskolor är relaterad till lärarnas genomsnittliga attityder på kommunnivå – med hjälp av data från Skolenkäten. Resultaten visar att lärare i fristående grundskolor i högre grad än lärare i kommunala grundskolor rapporterar att deras skolor fungerar bra. Detta gäller även efter justering för elevsammansättning och andra viktiga faktorer.

Ingenting tyder heller på att lärarna anser att de mest marknadsorienterade friskolorna fungerar sämre än de icke-vinstdrivande friskolorna – tvärtom ger lärare i skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag ofta bättre omdömen till sina skolor än vad lärare i skolor som drivs av ideella föreningar/stiftelser gör.

Lärare på skolor som drivs av ekonomiska föreningar har samtidigt ganska lika attityder som lärare på skolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag. Skillnaderna är oftare till aktiebolagens/handelsbolagens fördel även i denna jämförelse, men de är oftast inte statistiskt signifikanta.

Likaså finns det stöd för att andelen friskolor är positivt relaterad till lärarnas genomsnittliga attityder i kommunerna – och denna relation är tydligast för andelen friskolor som drivs av aktiebolag/handelsbolag. Det finns alltså ingenting som tyder på att friskolorna totalt sett försämrar professionens ställning, i varje fall enligt lärarna själva. Istället indikerar resultaten att de förbättrar den.

Generellt bör man alltid vara försiktig med att dra slutsatser om orsakssamband från dylika analyser. Det finns dock ingenting som tyder på att lärarna själva anser att mer marknadsorienterade skolor fungerar sämre än mindre marknadsorienterade skolor.

Tvärtom anser lärarna snarare att skolor som drivs av marknadsorienterade aktörer fungerar bättre. Resultaten tyder också på ett positivt samband mellan andelen sådana aktörer och lärarnas genomsnittliga omdömen i kommunerna.

Sammantaget ger analysen därför ytterligare stöd till kritiken mot regeringens förslag om att begränsa vinsterna i skolan; resultaten tyder snarare på att ett sådant förbud skulle vara kontraproduktivt om målet är att förbättra professionens situation.

Referenser

allabolag.se. 2017. Data hämtad: <https://www.allabolag.se/>.

Angrist, Joshua A. och Jörn-Steffen Pischke. 2009. *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*. Princeton: Princeton University Press.

Bloom, Nicholas, Renata Lemos, Raffaella Sadun och John Van Reenen. 2015. "Does Management Matter in Schools?" *Economic Journal* 125(584):647–674.

Bolagsverket. 2017. "Vad är en ekonomisk förening?" <http://www.bolagsverket.se/fo/foreningsformer/ekonomisk/vad-1.1700>, Stockholm.

Bouvin, Emma. 2015. "Lärare på friskolor har lägre lön än andra." *Dagens Nyheter*, 21:a augusti, <https://www.dn.se/nyheter/sverige/larare-pa-friskolor-har-lagre-lon-an-andra/>.

Böhlmark, Anders och Mikael Lindahl. 2015. "Independent Schools and Long-run Educational Outcomes: Evidence from Sweden's Large-scale Voucher Reform." *Economica* 82(327):508–551.

Eriksson, Rickard. 2016. "Kritik även från lärarna i enkät." *Skaraborgs Allehanda*, 1:a juni, <https://sla.se/skovde/2016/06/01/kritik-aven-fran-lararna-i-enkat>.

Eskilstuna-Kuriren. 2016. "Lärare kritiserar rektorskapet." *Eskilstuna-Kuriren*, 25:e augusti, <https://www.ekuriren.se/nyheter/larare-kritiserar-rektorskapet/>.

Falck, Oliver och Ludger Woessmann. 2013. "School competition and students' entrepreneurial intentions: international evidence using historical Catholic roots of private schooling." *Small Business Economics* 40(2):459–478.

Heller Sahlgren, Gabriel. 2017a. "Mer än bara prov – mjuka utfall i kommunala och fristående skolor." Institutet för Näringslivsforskning, Stockholm.

Heller Sahlgren, Gabriel. 2017b. "Skolpolitiskt relevanta faktorer bakom Sveriges resultat i Pisa 2015." Institutet för Näringslivsforskning, Stockholm.

Heller Sahlgren, Gabriel och Nima Sanandaji. 2016. "Friskolorna och PISA." European Centre for Entrepreneurship and Policy Reform (ECEPR).

Hensvik, Lena. 2012. "Competition, Wages and Teacher Sorting: Lessons Learned from a Voucher Reform." *Economic Journal* 122(561):799–824.

Jackson, C. K. kommande. "What Do Test Scores Miss? The Importance of Teacher Effects on Non-Test-Score Outcomes." *Journal of Political Economy*.

Jackson, C. K., Jonah E. Rockoff och Douglas O. Staiger. 2014. "Teacher Effects and Teacher-Related Policies." *Annual Review of Economics* 6:801–825.

Larsson, Åsa. 2015. "Friskollärare nöjdare med jobbet." *Skolvärlden*, 9:e november, <http://skolvarlden.se/artiklar/friskollarare-nojdare-med-jobbet>.

Molander, Per. 2017. "Dags för omprövning – en ESO-rapport om styrning av offentlig verksamhet". Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2017:1. Finansdepartementet, Stockholm.

Reepalu, Ilmar. 2016. "Vi behöver reglera vinsterna i välfärden." *Dagens Nyheter*, 18:e mars, <https://www.dn.se/debatt/vi-behoover-reglera-vinsterna-i-valfarden/>.

SCB. 2018. Data hämtad från Statistikdatabasen: <http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/?rxid=795953cd-9de5-41a3-a628-ff05425bd143>

SFS 1987:667. n.d. "Lag (1987:667) om ekonomiska föreningar." https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1987667-om-ekonomiska-foreningar_sfs-1987-667.

Skatteverket. 2017a. "Skatteregler för aktie- och handelsbolag – med deklarationsanvisningar." <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/sjalvservice/blanketterbroschyrer/broschyrer/info/294.4.39f16f103821c58f680007353.html>.

Skatteverket. 2017b. "Skatteregler för ideella föreningar." <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/sjalvservice/blanketterbroschyrer/broschyrer/info/324.4.39f16f103821c58f680007437.html>.

Skatteverket. 2017c. "Skatteregler för stiftelser." <https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/sjalvservice/blanketterbroschyrer/broschyrer/info/329.4.71004e4c133e23bf6db800057565.html>.

Skatteverket. 2017d. "Vad är utdelning från ekonomiska föreningar?" <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.3/329573.html#h-Vad-ar-vinstutdelning>.

Skolinspektionen. 2018a. "Statistik från Skolenkäten." <https://www.skolinspektionen.se/sv/Statistik/Statistik-om-Skolenkaten/>, Stockholm.

Skolinspektionen. 2018b. "Skolenkäten." <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn-granskning/Regelbunden-tillsyn/Planering-och-genomforande/Enkater-infor-skol-besok/>, Stockholm.

Skolverket. 2018a. "Statistik avseende grundskolan." Stockholm. <http://siris.skolverket.se/siris/f?p=101:8:0>.

Skolverket. 2018b. "Strukturella faktorer för kommuner 2016." Stockholm. https://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.263286!/Samtliga%20verksamheter-Strukturella%20faktorer-Tab1-Kom.xls

Strandhäll, Annika och Ardalan Shekarabi. 2017. "Välfärdens proffs måste ges större frihet i arbetet." *Svenska Dagbladet*, 17:e augusti, <https://www.svd.se/valfardens-proffs-maste-ges-storre-frihet-i-arbetet>.

Svensson, Johanna. 2014. "Formell handläggning av ansökningar utifrån associationsform." Kultursekretariatet, Västra Götalandsregionen. <http://www2.vgregion.se/upload/kultursekretariatet/pdf/utvecklingsprojekt/Formell%20handla%CC%88gning%20av%20anso%CC%88kningar%20utifra%CC%8An%20associationsform.pdf>.

Svensson, Sten och Daniel Suhonen. 2018. "Visar INTE att friskolor är bättre än kommunala skolor." *Dagens Samhälle*, 12:e januari, <https://www.dagensamhalle.se/debatt/visar-inte-att-friskolor-ar-battre-kommunala-skolar-20270>.

Tyrefors Hinnerich, Björn och Jonas Vlachos. 2017. "The impact of upper-secondary voucher school attendance on student achievement. Swedish evidence using external and internal evaluations." *Labour Economics* 47:1–14.

Vallgård, Boel. 2018. "Skoldebattören blundar för ett negativt mönster." *Svenska Dagbladet*, 22:a januari, <https://www.svd.se/skoldebattoren-blundar-for-ett-negativt-monster>.

Vlachos, Jonas 2011. "Friskolor i förändring." Pp. 66–110 in *Konkurrensens konsekvenser – vad händer med svensk välfärd?*, redigerad av Laura Hartman. Stockholm: SNS Förlag.

Appendix A. Deskriptiv statistik och frågorna i Skolenkäten

Tabell A1. Deskriptiv statistik

Variabel	Alla skolor		Kommunala skolor	AB/HB	IF/ST	EF
	Medel	SD	Medel	Medel	Medel	Medel
Pedagogiskt ledarskap	7,48	1,25	7,32	8,36	8,15	8,45
Utveckling av utbildningen	6,81	1,24	6,64	7,75	7,43	7,78
Bedömning och betygsättning	7,19	0,80	7,08	7,83	7,62	7,76
Samverkan av undervisningen	6,57	0,96	6,44	7,24	7,10	7,44
Särskilt stöd	8,06	0,95	7,94	8,62	8,65	9,03
Stimulans och utmaningar	7,10	0,52	7,05	7,36	7,35	7,61
Anpassning efter elevens behov	7,76	0,60	7,68	8,14	8,03	8,28
Rutiner	6,62	1,17	6,49	7,25	7,16	7,31
Information om utbildningens mål	7,63	0,52	7,59	7,87	7,66	7,81
Tillit till elevens förmåga	8,19	0,51	8,13	8,50	8,55	8,55
Argumentation och kritiskt tänkande	7,27	0,56	7,20	7,60	7,60	7,78
Grundläggande värden i undervisningen	7,88	0,65	7,82	8,17	8,24	8,45
Grundläggande värden på skolan	7,84	0,75	7,73	8,34	8,35	8,66
Elevinflytande	6,52	0,63	6,46	6,85	6,73	7,11
Ordningsregler	7,84	0,65	7,78	8,14	8,08	8,33
Studiero	6,89	0,88	6,81	7,23	7,28	7,51
Trygghet	8,12	0,86	8,00	8,66	8,64	9,05
Förhindra kränkningar	8,68	0,66	8,61	8,97	9,01	9,22
Elevhälsa	7,74	1,01	7,65	8,23	8,20	8,44
Svarsfrekvens	0,75	0,15	0,75	0,80	0,75	0,80
Antal svarande lärare	16,03	9,42	16,26	15,69	14,82	11,62
% kvinnliga lärare	76,52	12,67	77,56	69,02	75,76	78,68
% flickor	48,48	4,69	48,09	50,21	52,37	49,29
% med utländsk bakgrund	23,17	19,58	23,18	23,90	22,58	14,18
% med föräldrar med eftergymnasial utbildning	57,21	16,75	55,08	67,62	72,64	71,89
Variabler på kommunnivå			Medel	SD		
Andel friskolor			0,18	0,13		
Andel aktiebolag/handelsbolag			0,11	0,11		
Andel ideella föreningar/stiftelser			0,04	0,05		
Andel ekonomiska föreningar			0,02	0,04		
Skatteunderlag (log)			23,32	1,39		
Utgivet ekonomiskt bistånd (log)			11,00	1,74		
Befolkningsmängd (log)			11,08	1,31		
Kostnader för skola och vuxenutbildning			20,84	1,25		
Kostnader för förskola och barnomsorg			20,18	1,39		
Tätortsgrad			4,44	0,15		

Fotnot: Endast observationer utan bortfall som inkluderas i analysen används för att beräkna den deskriptiva statistiken. Antalet skolor i analysen varierar beroende på utfallet. Det totala antalet skolor som används i analysen av Skolenkäten är 3 655. De första 21 variablerna är viktade efter antalet lärare som svarade i Skolenkäten. Elevsammansättningsvariablerna är viktade för det totala antalet elever i skolorna. De sista 6 variablerna anges på kommunnivå och är viktade efter antalet lärare som de genomsnittliga utfallen baseras på. AB/HB = aktiebolag/handelsbolag. IF/ST = ideella föreningar/stiftelser. EF = ekonomiska föreningar.

Frågeområden i Skolenkäten

1. Information om utbildningens mål
 - 1.1. Jag informerar mina elever om vilka mål utbildningen har
 - 1.2. Mina elever förstår vad de ska kunna för att nå kunskapskraven
 - 1.3. Jag ser till att mina elevers vårdnadshavare vet vad som krävs för att nå kunskapskraven
2. Samverkan av undervisning
 - 2.1. På den här skolan har vi ämnesöverskridande arbeten (t.ex. temaarbeten)
 - 2.2. Konferenserna i skolan är till nytta för undervisningen
 - 2.3. Jag samverkar med mina kollegor när jag planerar undervisningen
3. Stimulans och utmaningar
 - 3.1. Jag har möjlighet att hitta utmaningar för mina elever
 - 3.2. Jag har utrymme att ge stimulerande uppgifter till alla elever
 - 3.3. Jag tycker det är viktigt att eleverna får vänta in varandra så att vi går vidare tillsammans i kunskapsutvecklingen (-)
4. Tillit till elevens förmåga
 - 4.1. Mina elever kan nå kunskapskraven i de ämnen jag undervisar i
 - 4.2. Mina elever vill utvecklas och prestera bra i skolan
 - 4.3. Jag försöker inspirera mina elever att utvecklas så långt som möjligt
5. Anpassning efter elevens behov
 - 5.1. Jag har förutsättningar att hjälpa elever som är i behov av det
 - 5.2. Jag anpassar min undervisning efter elevernas olika förutsättningar
 - 5.3. Jag försöker hitta alternativa arbetssätt för elever som har svårt att nå kunskapskraven
6. Argumentation och kritiskt tänkande
 - 6.1. Det saknas utrymme under lektionerna för gemensam reflektion och diskussion (-)
 - 6.2. På lektionerna har jag och eleverna diskussioner och debatter inom ramen för undervisningen
 - 6.3. Jag uppmuntrar mina elever till kritisk reflektion
7. Grundläggande värden i undervisningen
 - 7.1. På den här skolan pratar vi om mänskliga rättigheter
 - 7.2. På den här skolan pratar vi om jämställdhet mellan könen
 - 7.3. Mina elever får öva på att göra etiska ställningstaganden

8. Grundläggande värden på skolan

- 8.1. På den här skolan ges killar och tjejer samma förutsättningar
- 8.2. På den här skolan respekterar eleverna varandras olikheter
- 8.3. På den här skolan respekterar elever och lärare varandra

9. Elevinflytande

- 9.1. Eleverna ges (efter ålder och mognad) möjlighet att påverka skolmiljön
- 9.2. Eleverna är med och påverkar undervisningens innehåll
- 9.3. Jag låter mina elever påverka arbetssätten i undervisningen

10. Ordningsregler

- 10.1. Skolans personal uppträder enligt när det gäller att upprätthålla skolans ordningsregler
- 10.2. Jag är förtrogen med de upprättade ordningsreglerna i den här skolan
- 10.3. Eleverna följer skolans ordningsregler

11. Studiero

- 11.1. Det är en god studiemiljö på skolan
- 11.2. Att upprätthålla ordning i klassrummet tar upp en stor del av min undervisningstid (-)
- 11.3. Mina elever har studiero på lektionerna

12. Trygghet

- 12.1. Det är en trygg miljö för eleverna på skolan
- 12.2. De sociala relationerna mellan lärare och elever är goda
- 12.3. På den här skolan känner sig eleverna trygga

13. Förhindra kränkningar

- 13.1. Jag har förutsättningar för att ingripa om elever är elaka mot varandra
- 13.2. Jag vet vad jag ska göra om jag upptäcker att en elev utsätts för kränkningar
- 13.3. På den här skolan bedrivs ett målinriktat arbete för att förhindra kränkande behandling

14. Särskilt stöd

- 14.1. På den här skolan upprättas åtgärdsprogram för de elever som ska få särskilt stöd
- 14.2. Om det framkommer att en elev på skolan har behov av särskilt stöd utreds det snabbt
- 14.3. På den här skolan ges särskilt stöd så långt som möjligt inom den elevgrupp eleven normalt sett tillhör

15. Bedömning och betygsättning

- 15.1. På den här skolan är det tydligt hur bedömningen av elevernas kunskapsresultat ska gå till
- 15.2. Jag får det stöd jag behöver för att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling
- 15.3. På den här skolan samarbetar vi lärare kring bedömning av elevernas kunskaper

16. Pedagogiskt ledarskap

- 16.1. Rektor har god kunskap om det dagliga arbetet i skolan
- 16.2. Rektor arbetar för att främja elevernas kunskapsutveckling
- 16.3. Rektor tar ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan

17. Utveckling av utbildningen

- 17.1. Rektor ser till att utvärdering av elevernas kunskapsutveckling ligger till grund för utveckling av utbildningen
- 17.2. Rektor ser till att arbetssätt förändras om eleverna inte uppnår kunskapskraven
- 17.3. Rektor ser till att uppföljningen av mitt och mina kollegors arbete leder till relevanta förändringar i arbetssätt

18. Rutiner

- 18.1. På den här skolan finns rutiner för att introducera nyanställda lärare till arbetet
- 18.2. På den här skolan finns rutiner för att handleda nyanställda lärare i arbetet
- 18.3. På den här skolan finns det tydliga rutiner gällande anmälningsskyldighet till socialnämnden

19. Elevhälsa

- 19.1. Elevhälsogruppen på den här skolan frågar eleverna om deras uppfattning om sin skol- och livssituation (exempelvis genom samtal med eleverna eller genom enkät/frågeformulär)
- 19.2. Jag kan få råd och stöd av elevhälsogruppen för att själv kunna hjälpa mina elever i deras utmaningar.
- 19.3. I min skola finns beredskap för att i det dagliga arbetet hantera situationer som kräver elevhälsogruppens kompetenser.

Appendix B. Resultat i tabellform för alla utfall

Tabell B1a. Lärares attityder kring hur friskolor fungerar jämfört med kommunala skolor

	(1)	(2)	(3)	(4)
Pedagogiskt ledarskap				
Friskola	0,99***	1,00***	1,07***	1,12***
	(0,06)	(0,06)	(0,07)	(0,08)
R ²	0,10	0,10	0,20	0,25
Utveckling av utbildningen				
Friskola	1,03***	1,05***	1,09***	1,08***
	(0,06)	(0,06)	(0,07)	(0,08)
R ²	0,11	0,13	0,23	0,28
Bedömning och betygsättning				
Friskola	0,68***	0,65***	0,68***	0,65***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
R ²	0,12	0,14	0,26	0,31
Samverkan av undervisningen				
Friskola	0,76***	0,80***	0,84***	0,80***
	(0,05)	(0,05)	(0,06)	(0,07)
R ²	0,10	0,16	0,26	0,31
Särskilt stöd				
Friskola	0,71***	0,66***	0,70***	0,75***
	(0,04)	(0,04)	(0,05)	(0,05)
R ²	0,10	0,18	0,33	0,37
Stimulans och utmaningar				
Friskola	0,34***	0,32***	0,34***	0,39***
	(0,03)	(0,03)	(0,03)	(0,04)
R ²	0,08	0,11	0,23	0,30
Anpassning efter elevens behov				
Friskola	0,44***	0,42***	0,42***	0,46***
	(0,03)	(0,03)	(0,03)	(0,04)
R ²	0,10	0,15	0,28	0,33
Rutiner				
Friskola	0,73***	0,62***	0,65***	0,67***
	(0,06)	(0,06)	(0,07)	(0,08)
R ²	0,06	0,09	0,24	0,30
Information om utbildningens mål				
Friskola	0,23***	0,19***	0,16***	0,11***
	(0,03)	(0,03)	(0,03)	(0,04)
R ²	0,03	0,09	0,25	0,31
n	3 655	3 655	3 655	3 655
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommunfixa effekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommunfixa trender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: Signifikansnivåer: *p<0,1; **p<0,05; ***p<0,01. Standardfel klustrade på skolnivå i parenteser. Alla regressioner är viktade för antalet lärare som deltog i Skolenkäten och inkluderar terminfixa effekter, indikatorer för skolor som deltagit flera gånger i Skolenkäten samt interaktioner mellan dessa indikatorer och terminen skolorna deltog i efter den första gången.

Tabell B1b. Lärares attityder kring hur friskolor fungerar jämfört med kommunala skolor

	(1)	(2)	(3)	(4)
	Tillit till elevens förmåga			
Friskola	0,38***	0,22***	0,18***	0,16***
	(0,03)	(0,03)	(0,03)	(0,03)
R ²	0,09	0,30	0,39	0,43
	Argumentation och kritiskt tänkande			
Friskola	0,42***	0,34***	0,34***	0,35***
	(0,03)	(0,03)	(0,03)	(0,04)
R ²	0,09	0,14	0,24	0,29
	Grundläggande värden i undervisningen			
Friskola	0,39***	0,35***	0,37***	0,43***
	(0,04)	(0,03)	(0,04)	(0,04)
R ²	0,06	0,15	0,25	0,31
	Grundläggande värden på skolan			
Friskola	0,63***	0,49***	0,50***	0,56***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,04)
R ²	0,12	0,24	0,33	0,38
	Elevinflytande			
Friskola	0,38***	0,37***	0,39***	0,40***
	(0,03)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
R ²	0,06	0,10	0,25	0,30
	Ordningsregler			
Friskola	0,35***	0,33***	0,35***	0,36***
	(0,03)	(0,03)	(0,04)	(0,04)
R ²	0,06	0,18	0,28	0,34
	Studiero			
Friskola	0,47***	0,23***	0,22***	0,23***
	(0,05)	(0,05)	(0,05)	(0,06)
R ²	0,06	0,20	0,29	0,35
	Trygghet			
Friskola	0,68***	0,51***	0,52***	0,56***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
R ²	0,11	0,26	0,36	0,40
	Förhindra kränkningar			
Friskola	0,38***	0,35***	0,37***	0,40***
	(0,03)	(0,03)	(0,04)	(0,04)
R ²	0,07	0,16	0,28	0,32
	Elevhälsa			
Friskola	0,59***	0,42***	0,48***	0,51***
	(0,05)	(0,05)	(0,06)	(0,07)
R ²	0,05	0,09	0,24	0,29
n	3 655	3 655	3 655	3 655
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning och andelen kvinnliga lärare	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommuneffekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommuntrender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: se tabell B1a.

Tabell B2. Lärares attityder kring hur friskolor fungerar jämfört med kommunala skolor (utan vikter för antalet lärare som svarade i Skolenkäten)

	Pedagogiskt ledarskap	Utveckling av utbildningen	Bedömning och betygsättning	Samverkan av undervisning
Friskola	1,19***	1,12***	0,64***	0,76***
	(0,08)	(0,08)	(0,05)	(0,06)
R ²	0,26	0,27	0,29	0,28
	Särskilt stöd	Stimulans och utmaningar	Anpassning efter elevens behov	Rutiner
Friskola	0,70***	0,40***	0,43***	0,68***
	(0,05)	(0,04)	(0,04)	(0,07)
R ²	0,37	0,29	0,33	0,28
	Information om utbildningens mål	Tillit till elevens förmåga	Argumentation och kritiskt tänkande	Grundläggande värden i undervisningen
Friskola	0,10**	0,15***	0,37***	0,40***
	(0,04)	(0,03)	(0,04)	(0,04)
R ²	0,27	0,37	0,26	0,28
	Grundläggande värden på skolan	Elevinflytande	Ordningsregler	Studiero
Friskola	0,52***	0,43***	0,29***	0,23***
	(0,04)	(0,05)	(0,04)	(0,06)
R ²	0,35	0,28	0,31	0,31
	Trygghet	Förhindra kränkningar	Elevhälsa	
Friskola	0,51***	0,37***	0,43***	
	(0,04)	(0,04)	(0,07)	
R ²	0,37	0,29	0,28	

Fotnot: se tabell B1a. Regressionerna inkluderar samma kontroller som i den fullständiga modellen i kolumn 4 i tabell B1a och B1b, men vägs ej för antalet lärare som deltog i Skolenkäten. $n = 3\ 655$.

Tabell B3a. Fristående skolor med olika ägandeformer

	(1)	(2)	(3)	(4)
Pedagogiskt ledarskap				
Aktiebolag/handelsbolag	1,00***	1,06***	1,15***	1,29***
	(0,07)	(0,07)	(0,07)	(0,09)
Ideella föreningar/stiftelser	0,85***	0,70***	0,74***	0,77***
	(0,10)	(0,14)	(0,14)	(0,14)
Ekonomiska föreningar	1,14***	1,08***	1,06***	1,06***
	(0,14)	(0,16)	(0,18)	(0,19)
R ²	0,10	0,10	0,20	0,25
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,21	0,01	<0,01	<0,01
AB/HB - EF (p-värde)	0,38	0,89	0,63	0,27
IF/ST - EF (p-värde)	0,09	0,07	0,15	0,20
Utveckling av utbildningen				
Aktiebolag/handelsbolag	1,08***	1,16***	1,22***	1,29***
	(0,07)	(0,07)	(0,07)	(0,09)
Ideella föreningar/stiftelser	0,82***	0,62***	0,66***	0,69***
	(0,10)	(0,13)	(0,14)	(0,14)
Ekonomiska föreningar	1,14***	1,06***	1,01***	1,01***
	(0,15)	(0,16)	(0,17)	(0,18)
R ²	0,11	0,13	0,23	0,28
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,03	<0,01	<0,01	<0,01
AB/HB - EF (p-värde)	0,71	0,58	0,27	0,17
IF/ST - EF (p-värde)	0,06	0,03	0,11	0,16
Bedömning och betygsättning				
Aktiebolag/handelsbolag	0,71***	0,71***	0,76***	0,77***
	(0,05)	(0,05)	(0,05)	(0,07)
Ideella föreningar/stiftelser	0,57***	0,41***	0,43***	0,43***
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,10)
Ekonomiska föreningar	0,68***	0,58***	0,56***	0,54***
	(0,10)	(0,11)	(0,11)	(0,11)
R ²	0,12	0,14	0,26	0,31
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,10	<0,01	<0,01	<0,01
AB/HB - EF (p-värde)	0,74	0,23	0,08	0,07
IF/ST - EF (p-värde)	0,38	0,20	0,35	0,46
Samverkan av undervisning				
Aktiebolag/handelsbolag	0,75***	0,84***	0,91***	0,86***
	(0,06)	(0,06)	(0,07)	(0,08)
Ideella föreningar/stiftelser	0,68***	0,56***	0,60***	0,59***
	(0,09)	(0,11)	(0,12)	(0,13)
Ekonomiska föreningar	0,99***	0,90***	0,84***	0,84***
	(0,12)	(0,13)	(0,14)	(0,15)
R ²	0,10	0,16	0,26	0,31
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,47	0,02	0,01	0,07
AB/HB - EF (p-värde)	0,07	0,67	0,66	0,90
IF/ST - EF (p-värde)	0,03	0,04	0,18	0,20
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommunfixa effekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommunfixa trender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: se tabell B1a. $n = 3\ 655$. Alla regressioner inkluderar också kontroller för icke-vinstdrivande aktiebolag (se avsnitt 3.3). AB/HB = aktiebolag/handelsbolag. IF/ST = ideella föreningar/stiftelser. EF = ekonomiska föreningar.

Tabell B3b. Fristående skolor med olika ägandeformer

	(1)	(2)	(3)	(4)
Särskilt stöd				
Aktiebolag/handelsbolag	0,65***	0,65***	0,69***	0,76***
	(0,06)	(0,05)	(0,06)	(0,07)
Ideella föreningar/stiftelser	0,74***	0,56***	0,62***	0,62***
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,09)
Ekonomiska föreningar	1,09***	0,83***	0,85***	0,87***
	(0,07)	(0,08)	(0,09)	(0,10)
R ²	0,10	0,18	0,33	0,37
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,30	0,26	0,43	0,18
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,06	0,10	0,33
IF/ST - EF (p-värde)	<0,01	0,01	0,04	0,06
Stimulans och utmaningar				
Aktiebolag/handelsbolag	0,31***	0,29***	0,31***	0,36***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,32***	0,29***	0,32***	0,36***
	(0,05)	(0,06)	(0,07)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	0,55***	0,52***	0,49***	0,48***
	(0,06)	(0,07)	(0,07)	(0,07)
R ²	0,08	0,11	0,23	0,30
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,89	0,97	0,89	0,92
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	<0,01	0,02	0,15
IF/ST - EF (p-värde)	<0,01	0,01	0,06	0,20
Anpassning efter elevens behov				
Aktiebolag/handelsbolag	0,44***	0,42***	0,42***	0,48***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,38***	0,31***	0,33***	0,37***
	(0,06)	(0,07)	(0,07)	(0,08)
Ekonomiska föreningar	0,60***	0,52***	0,50***	0,50***
	(0,07)	(0,07)	(0,07)	(0,07)
R ²	0,10	0,15	0,28	0,33
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,38	0,11	0,25	0,22
AB/HB - EF (p-värde)	0,03	0,22	0,35	0,75
IF/ST - EF (p-värde)	0,01	0,03	0,10	0,19
Rutiner				
Aktiebolag/handelsbolag	0,74***	0,67***	0,72***	0,80***
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,11)
Ideella föreningar/stiftelser	0,69***	0,41***	0,40***	0,41***
	(0,10)	(0,11)	(0,11)	(0,12)
Ekonomiska föreningar	0,81***	0,66***	0,68***	0,66***
	(0,13)	(0,15)	(0,16)	(0,17)
R ²	0,07	0,09	0,24	0,30
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,69	0,03	0,01	0,01
AB/HB - EF (p-värde)	0,61	0,95	0,86	0,49
IF/ST - EF (p-värde)	0,45	0,16	0,14	0,21
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommunfixa effekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommunfixa trender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: se tabellerna B1a och B3a. $n = 3\ 655$ i de alla panelerna.

Tabell B3c. Fristående skolor med olika ägandeformer

	(1)	(2)	(3)	(4)
Information om utbildningens mål				
Aktiebolag/handelsbolag	0,29***	0,26***	0,24***	0,19***
	(0,04)	(0,04)	(0,03)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,08	-0,04	-0,04	-0,03
	(0,05)	(0,06)	(0,06)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	0,21***	0,12	0,08	0,07
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,09)
R ²	0,04	0,10	0,25	0,31
AB/HB - IF/ST (p-värde)	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
AB/HB - EF (p-värde)	0,35	0,13	0,07	0,20
IF/ST - EF (p-värde)	0,14	0,11	0,24	0,39
Tillit till elevens förmåga				
Aktiebolag/handelsbolag	0,35***	0,23***	0,17***	0,16***
	(0,04)	(0,03)	(0,03)	(0,04)
Ideella föreningar/stiftelser	0,43***	0,23***	0,20***	0,17**
	(0,06)	(0,06)	(0,06)	(0,06)
Ekonomiska föreningar	0,42***	0,15***	0,13***	0,12**
	(0,05)	(0,05)	(0,05)	(0,05)
R ²	0,09	0,30	0,39	0,43
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,27	0,99	0,69	0,84
AB/HB - EF (p-värde)	0,28	0,18	0,52	0,56
IF/ST - EF (p-värde)	0,86	0,31	0,41	0,52
Argumentation och kritiskt tänkande				
Aktiebolag/handelsbolag	0,38***	0,31***	0,31***	0,33***
	(0,03)	(0,03)	(0,04)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,41***	0,33***	0,33***	0,32***
	(0,05)	(0,06)	(0,07)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	0,57***	0,46***	0,44***	0,42***
	(0,06)	(0,07)	(0,07)	(0,08)
R ²	0,09	0,14	0,25	0,30
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,64	0,87	0,74	0,90
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,05	0,11	0,29
IF/ST - EF (p-värde)	0,03	0,13	0,28	0,32
Grundläggande värden i undervisningen				
Aktiebolag/handelsbolag	0,32***	0,34***	0,35***	0,44***
	(0,05)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,43***	0,29***	0,33***	0,34***
	(0,05)	(0,07)	(0,07)	(0,08)
Ekonomiska föreningar	0,63***	0,45***	0,44***	0,44***
	(0,07)	(0,08)	(0,09)	(0,09)
R ²	0,07	0,16	0,25	0,31
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,11	0,55	0,67	0,28
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,22	0,37	0,93
IF/ST - EF (p-värde)	0,02	0,14	0,28	0,37
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommunfixa effekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommunfixa trender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: se tabellerna B1a och B3a. $n = 3\ 655$ i alla panelerna.

Tabell B3d. Fristående skolor med olika ägandeformer

	(1)	(2)	(3)	(4)
Grundläggande värden på skolan				
Aktiebolag/handelsbolag	0,56***	0,47***	0,48***	0,57***
	(0,05)	(0,04)	(0,05)	(0,06)
Ideella föreningar/stiftelser	0,63***	0,43***	0,46***	0,47***
	(0,06)	(0,07)	(0,07)	(0,08)
Ekonomiska föreningar	0,91***	0,59***	0,59***	0,60***
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,07)
R ²	0,13	0,24	0,34	0,38
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,35	0,54	0,79	0,27
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,17	0,17	0,71
IF/ST - EF (p-värde)	<0,01	0,11	0,17	0,20
Elevinflytande				
Aktiebolag/handelsbolag	0,37***	0,37***	0,39***	0,41***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,06)
Ideella föreningar/stiftelser	0,29***	0,25***	0,28***	0,30***
	(0,06)	(0,08)	(0,08)	(0,08)
Ekonomiska föreningar	0,65***	0,56***	0,50***	0,51***
	(0,08)	(0,08)	(0,08)	(0,08)
R ²	0,07	0,10	0,25	0,30
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,26	0,17	0,19	0,24
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,03	0,22	0,32
IF/ST - EF (p-värde)	<0,01	<0,01	0,04	0,06
Ordningsregler				
Aktiebolag/handelsbolag	0,33***	0,37***	0,40***	0,44***
	(0,05)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,32***	0,15**	0,19***	0,19***
	(0,05)	(0,06)	(0,06)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	0,55***	0,34***	0,33***	0,32***
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,08)
R ²	0,06	0,18	0,29	0,34
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,82	<0,01	<0,01	<0,01
AB/HB - EF (p-värde)	0,01	0,71	0,40	0,23
IF/ST - EF (p-värde)	0,01	0,05	0,14	0,18
Studiero				
Aktiebolag/handelsbolag	0,40***	0,20***	0,19***	0,20***
	(0,06)	(0,06)	(0,06)	(0,08)
Ideella föreningar/stiftelser	0,50***	0,22***	0,20**	0,20**
	(0,09)	(0,08)	(0,09)	(0,10)
Ekonomiska föreningar	0,69***	0,30***	0,27***	0,27**
	(0,10)	(0,11)	(0,11)	(0,11)
R ²	0,06	0,20	0,30	0,35
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,38	0,85	0,95	0,99
AB/HB - EF (p-värde)	0,01	0,44	0,48	0,60
IF/ST - EF (p-värde)	0,15	0,57	0,57	0,62
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommunfixa effekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommunfixa trender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: se tabellerna B1a och B3a. $n = 3\ 655$ i alla panelerna.

Tabell B3e. Fristående skolor med olika ägandeformer

	(1)	(2)	(3)	(4)
Trygghet				
Aktiebolag/handelsbolag	0,62***	0,52***	0,52***	0,60***
	(0,05)	(0,04)	(0,05)	(0,06)
Ideella föreningar/stiftelser	0,66***	0,39***	0,40***	0,42***
	(0,07)	(0,06)	(0,07)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	1,03***	0,60***	0,58***	0,58***
	(0,07)	(0,08)	(0,08)	(0,08)
R ²	0,12	0,26	0,36	0,40
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,65	0,07	0,10	0,04
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,33	0,52	0,82
IF/ST - EF (p-värde)	<0,01	0,03	0,07	0,13
Förhindra kränkningar				
Aktiebolag/handelsbolag	0,33***	0,35***	0,38***	0,41***
	(0,04)	(0,04)	(0,04)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,42***	0,29***	0,34***	0,36***
	(0,05)	(0,06)	(0,07)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	0,60***	0,38***	0,39***	0,39***
	(0,07)	(0,07)	(0,08)	(0,08)
R ²	0,07	0,16	0,28	0,32
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,21	0,38	0,55	0,50
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,69	0,90	0,83
IF/ST - EF (p-värde)	0,03	0,33	0,60	0,75
Elevhälsa				
Aktiebolag/handelsbolag	0,56***	0,41***	0,47***	0,47***
	(0,06)	(0,06)	(0,07)	(0,09)
Ideella föreningar/stiftelser	0,57***	0,31***	0,40***	0,44***
	(0,08)	(0,11)	(0,10)	(0,10)
Ekonomiska föreningar	0,80***	0,58***	0,67***	0,68***
	(0,11)	(0,12)	(0,13)	(0,14)
R ²	0,06	0,09	0,24	0,29
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,85	0,37	0,54	0,80
AB/HB - EF (p-värde)	0,05	0,19	0,14	0,18
IF/ST - EF (p-värde)	0,09	0,08	0,08	0,14
<i>Kontroll för:</i>				
Elevsammansättning	Nej	Ja	Ja	Ja
Kommunfixa effekter	Nej	Nej	Ja	Ja
Kommunfixa trender	Nej	Nej	Nej	Ja

Fotnot: se tabellerna B1a och B3a. $n = 3\ 655$ i alla panelerna.

Tabell B4a. Fristående skolor med olika ägandeformer (utan vikter för antalet lärare som svarade i Skolenkäten)

	Pedagogiskt ledarskap	Utveckling av utbildningen	Bedömning och betygsättning	Samverkan av undervisning
Aktiebolag/handelsbolag	1,26***	1,24***	0,73***	0,81***
	(0,09)	(0,09)	(0,07)	(0,09)
Ideella föreningar/stiftelser	1,05***	0,92***	0,54***	0,65***
	(0,13)	(0,13)	(0,09)	(0,12)
Ekonomiska föreningar	1,14***	1,06***	0,56***	0,78***
	(0,17)	(0,17)	(0,11)	(0,13)
R ²	0,26	0,27	0,29	0,28
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,14	0,03	0,07	0,24
AB/HB - EF (p-värde)	0,52	0,35	0,20	0,84
IF/ST - EF (p-värde)	0,65	0,48	0,83	0,45
	Särskilt stöd	Stimulans och utmaningar	Anpassning efter elevens behov	Rutiner
Aktiebolag/handelsbolag	0,69***	0,40***	0,43***	0,76***
	(0,07)	(0,05)	(0,05)	(0,09)
Ideella föreningar/stiftelser	0,62***	0,38***	0,37***	0,55***
	(0,08)	(0,07)	(0,08)	(0,11)
Ekonomiska föreningar	0,83***	0,46***	0,50***	0,65***
	(0,09)	(0,07)	(0,08)	(0,15)
R ²	0,37	0,29	0,33	0,28
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,45	0,85	0,50	0,11
AB/HB - EF (p-värde)	0,20	0,46	0,44	0,52
IF/ST - EF (p-värde)	0,07	0,42	0,22	0,56
	Information om utbildningens mål	Tillit till elevens förmåga	Argumentation och kritiskt tänkande	Grundläggande värden i undervisningen
Aktiebolag/handelsbolag	0,14***	0,14***	0,32***	0,39***
	(0,05)	(0,04)	(0,05)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	0,05	0,18***	0,39***	0,38***
	(0,07)	(0,06)	(0,08)	(0,07)
Ekonomiska föreningar	0,05	0,13**	0,45***	0,43***
	(0,09)	(0,06)	(0,08)	(0,09)
R ²	0,27	0,37	0,26	0,28
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,24	0,57	0,45	0,91
AB/HB - EF (p-värde)	0,36	0,96	0,17	0,70
IF/ST - EF (p-värde)	>0,99	0,58	0,61	0,67

Fotnot: se tabellerna B1a och B3a. Regressionerna inkluderar samma kontroller som i den fullständiga modellen i kolumn 4 i tabellerna B3a-B3e. $n = 3\ 655$ i alla panelerna.

Tabell B4b. Fristående skolor med olika ägandeformer (utan vikter för antalet lärare som svarade i Skolenkäten)

	Grundläggande värden på skolan	Elevinflytande	Ordningsregler	Studiero
Aktiebolag/handelsbolag	0,49*** (0,05)	0,43*** (0,06)	0,34*** (0,05)	0,18** (0,07)
Ideella föreningar/stiftelser	0,49*** (0,08)	0,38*** (0,09)	0,19*** (0,07)	0,19* (0,10)
Ekonomiska föreningar	0,57*** (0,07)	0,50*** (0,09)	0,30*** (0,08)	0,31*** (0,12)
R ²	0,35	0,28	0,31	0,31
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,99	0,60	0,05	0,97
AB/HB - EF (p-värde)	0,34	0,52	0,64	0,32
IF/ST - EF (p-värde)	0,43	0,34	0,27	0,38
	Trygghet	Förhindra kränkningar	Elevhälsa	
Aktiebolag/handelsbolag	0,53*** (0,06)	0,36*** (0,05)	0,35*** (0,09)	
Ideella föreningar/stiftelser	0,40*** (0,08)	0,37*** (0,07)	0,48*** (0,11)	
Ekonomiska föreningar	0,55*** (0,08)	0,40*** (0,08)	0,53*** (0,13)	
R ²	0,37	0,29	0,28	
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,14	0,87	0,33	
AB/HB - EF (p-värde)	0,77	0,64	0,26	
IF/ST - EF (p-värde)	0,14	0,77	0,77	

Fotnot: se tabellerna B1a och B4a. $n = 3\ 655$ i alla panelerna.

Tabell B5. Lärares attityder kring hur friskolor fungerar jämfört med kommunala skolor (justerad för svarsfrekvensen)

	Pedagogiskt ledarskap	Utveckling av utbildningen	Bedömning och betygsättning	Samverkan av undervisning
Friskola	1,12***	1,08***	0,65***	0,80***
	(0,08)	(0,08)	(0,05)	(0,07)
R ²	0,25	0,28	0,31	0,31
	Särskilt stöd	Stimulans och utmaningar	Anpassning efter elevens behov	Rutiner
Friskola	0,75***	0,39***	0,46***	0,67***
	(0,05)	(0,04)	(0,04)	(0,08)
R ²	0,37	0,30	0,33	0,30
	Information om utbildningens mål	Tillit till elevens förmåga	Argumentation och kritiskt tänkande	Grundläggande värden i undervisningen
Friskola	0,11***	0,16***	0,35***	0,43***
	(0,04)	(0,03)	(0,04)	(0,04)
R ²	0,31	0,43	0,29	0,31
	Grundläggande värden på skolan	Elevinflytande	Ordningsregler	Studiero
Friskola	0,56***	0,40***	0,36***	0,23***
	(0,04)	(0,05)	(0,04)	(0,06)
R ²	0,38	0,30	0,34	0,35
	Trygghet	Förhindra kränkningar	Elevhälsa	
Friskola	0,56***	0,40***	0,51***	
	(0,05)	(0,04)	(0,07)	
R ²	0,40	0,32	0,28	

Fotnot: se tabell B1a. Regressionerna inkluderar samma kontroller som i den fullständiga modellen i kolumn 4 i tabell B1a och B1b samt lärarnas svarsfrekvens. $n = 3\ 655$.

Tabell B6a: Fristående skolor med olika ägandeformer (justerad för svarsfrekvensen)

	Pedagogiskt ledarskap	Utveckling av utbildningen	Bedömning och betygsättning	Samverkan av undervisning
Aktiebolag/handelsbolag	1,21***	1,20***	0,73***	0,82***
	(0,09)	(0,09)	(0,07)	(0,09)
Ideella föreningar/stiftelser	0,76***	0,68***	0,43***	0,58***
	(0,14)	(0,14)	(0,09)	(0,13)
Ekonomiska föreningar	1,01***	0,95***	0,51***	0,81***
	(0,17)	(0,17)	(0,11)	(0,14)
R ²	0,27	0,30	0,33	0,32
AB/HB - IF/ST (p-värde)	<0,01	<0,01	<0,01	0,11
AB/HB - EF (p-värde)	0,28	0,17	0,07	0,96
IF/ST - EF (p-värde)	0,25	0,20	0,55	0,24
	Särskilt stöd	Stimulans och utmaningar	Anpassning efter elevens behov	Rutiner
Aktiebolag/handelsbolag	0,71***	0,35***	0,45***	0,73***
	(0,07)	(0,05)	(0,05)	(0,10)
Ideella föreningar/stiftelser	0,62***	0,35***	0,37***	0,40***
	(0,09)	(0,07)	(0,07)	(0,12)
Ekonomiska föreningar	0,83***	0,47***	0,48***	0,61***
	(0,09)	(0,07)	(0,07)	(0,16)
R ²	0,38	0,31	0,35	0,32
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,36	0,92	0,35	0,02
AB/HB - EF (p-värde)	0,25	0,13	0,67	0,52
IF/ST - EF (p-värde)	0,08	0,23	0,25	0,27
	Information om utbildningens mål	Tillit till elevens förmåga	Argumentation och kritiskt tänkande	Grundläggande värden i undervisningen
Aktiebolag/handelsbolag	0,17***	0,14***	0,30***	0,40***
	(0,05)	(0,04)	(0,05)	(0,05)
Ideella föreningar/stiftelser	-0,03	0,17***	0,32***	0,34***
	(0,07)	(0,06)	(0,07)	(0,08)
Ekonomiska föreningar	0,05	0,11**	0,40***	0,42***
	(0,08)	(0,05)	(0,08)	(0,09)
R ²	0,31	0,44	0,30	0,32
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,01	0,69	0,88	0,45
AB/HB - EF (p-värde)	0,20	0,60	0,24	0,86
IF/ST - EF (p-värde)	0,43	0,44	0,38	0,46

Fotnot: se tabell B1a. Regressionerna inkluderar samma kontroller som i den fullständiga modellen i kolumn 4 i tabell B1a och B1b. $n = 3\ 655$ i alla panelerna

Tabell B6b. Fristående skolor med olika ägandeformer (justerad för svarsfrekvensen)

	Grundläggande värden på skolan	Elevinflytande	Ordningsregler	Studiero
Aktiebolag/handelsbolag	0,52***	0,38***	0,39***	0,16**
	(0,06)	(0,06)	(0,05)	(0,08)
Ideella föreningar/stiftelser	0,46***	0,29***	0,18***	0,20**
	(0,08)	(0,08)	(0,06)	(0,09)
Ekonomiska föreningar	0,57***	0,49***	0,29***	0,24**
	(0,07)	(0,08)	(0,07)	(0,10)
R ²	0,40	0,31	0,37	0,36
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,49	0,34	0,01	0,75
AB/HB - EF (p-värde)	0,61	0,29	0,24	0,53
IF/ST - EF (p-värde)	0,29	0,09	0,24	0,75
	Trygghet	Förhindra kränkningar	Elevhälsa	
Aktiebolag/handelsbolag	0,55***	0,38***	0,44***	
	(0,06)	(0,05)	(0,09)	
Ideella föreningar/stiftelser	0,42***	0,36***	0,43***	
	(0,07)	(0,07)	(0,10)	
Ekonomiska föreningar	0,54***	0,37***	0,66***	
	(0,08)	(0,08)	(0,13)	
R ²	0,42	0,34	0,29	
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,12	0,78	0,95	
AB/HB - EF (p-värde)	0,93	0,90	0,16	
IF/ST - EF (p-värde)	0,22	0,92	0,16	

Fotnot: se tabell B1a. $n = 3\ 655$ i alla panelerna.

Tabell B7. Resultat på kommunnivå

	Pedagogiskt ledarskap	Utveckling av utbildningen	Bedömning och betygsättning	Samverkan av undervisning
Andelen friskolor	1,28***	1,54***	0,81***	0,92***
	(0,31)	(0,33)	(0,23)	(0,24)
R ²	0,19	0,26	0,27	0,32
	Särskilt stöd	Stimulans och utmaningar	Anpassning efter elevens behov	Rutiner
Andelen friskolor	1,14***	0,33**	0,78***	1,46***
	(0,32)	(0,14)	(0,18)	(0,31)
R ²	0,33	0,16	0,24	0,26
	Information om utbildningens mål	Tillit till elevens förmåga	Argumentation och kritiskt tänkande	Grundläggande värden i undervisningen
Andelen friskolor	0,30**	0,39***	0,47***	0,52***
	(0,15)	(0,10)	(0,14)	(0,15)
R ²	0,26	0,54	0,26	0,23
	Grundläggande värden på skolan	Elevinflytande	Ordningsregler	Studiero
Andelen friskolor	0,77***	0,82***	0,38**	0,38*
	(0,19)	(0,19)	(0,17)	(0,21)
R ²	0,35	0,28	0,33	0,35
	Trygghet	Förhindra kränkningar	Elevhälsa	
Andelen friskolor	0,74***	0,60***	0,71**	
	(0,22)	(0,17)	(0,31)	
R ²	0,37	0,31	0,23	

Fotnot: se tabell B1a. Robusta standardfel i parenteser. Alla regressioner inkluderar kontroller för andelen elever med högutbildade föräldrar, andelen flickor, andelen elever med utländsk bakgrund, andelen kvinnliga lärare, andelen observationer med bortfall på de olika bakgrunds- och utfallsvariablerna, andelen skolor som deltog i Skolenkäten fler än en gång, andelen skolor som deltog under de olika terminerna, skatteunderlag (log), utgivet ekonomiskt bistånd (log), befolkningsmängd (log), kostnader för skola och vuxenutbildning (log), kostnader för förskola och barnomsorg (log) samt tätortsgrad (log). $n = 287$ i alla regressioner.

Tabell B8a. Resultat på kommunnivå för friskolor med olika ägandeformer

	Pedagogiskt ledarskap	Utveckling av utbildningen	Bedömning och betygsättning	Samverkan av undervisning
Andelen aktiebolag/ handelsbolag	1,40***	1,67***	0,88***	0,91***
	(0,35)	(0,37)	(0,25)	(0,29)
Andelen ideella föreningar/ stiftelser	0,69	1,03*	0,60*	0,89**
	(0,55)	(0,57)	(0,32)	(0,36)
Andelen ekonomiska föreningar	1,74**	1,73**	0,77	0,99*
	(0,72)	(0,71)	(0,47)	(0,57)
R ²	0,20	0,26	0,27	0,32
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,24	0,29	0,42	0,96
AB/HB - EF (p-värde)	0,64	0,93	0,82	0,90
IF/ST - EF (p-värde)	0,25	0,44	0,75	0,89
	Särskilt stöd	Stimulans och utmaningar	Anpassning efter elevens behov	Rutiner
Andelen aktiebolag/ handelsbolag	1,58***	0,45***	1,06***	1,62***
	(0,37)	(0,17)	(0,19)	(0,32)
Andelen ideella föreningar/ stiftelser	0,34	-0,14	0,19	1,17**
	(0,40)	(0,22)	(0,29)	(0,50)
Andelen ekonomiska föreningar	-0,19	0,43	0,16	0,97
	(0,57)	(0,34)	(0,40)	(0,75)
R ²	0,36	0,17	0,27	0,26
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,02	0,03	<0,01	0,38
AB/HB - EF (p-värde)	<0,01	0,96	0,03	0,36
IF/ST - EF (p-värde)	0,43	0,14	0,96	0,81
	Information om utbildningens mål	Tillit till elevens förmåga	Argumentation och kritiskt tänkande	Grundläggande värden i undervisningen
Andelen aktiebolag/ handelsbolag	0,42**	0,47***	0,47***	0,45***
	(0,18)	(0,10)	(0,16)	(0,17)
Andelen ideella föreningar/ stiftelser	-0,04	0,24	0,47*	0,77***
	(0,26)	(0,22)	(0,28)	(0,27)
Andelen ekonomiska föreningar	0,25	0,19	0,51	0,44
	(0,36)	(0,28)	(0,39)	(0,43)
R ²	0,27	0,54	0,26	0,23
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,14	0,33	0,99	0,29
AB/HB - EF (p-värde)	0,66	0,32	0,92	0,99
IF/ST - EF (p-värde)	0,51	0,88	0,93	0,50

Fotnot: se tabell B1a. Robusta standardfel i parenteser. Alla regressioner inkluderar kontroller för andelen elever med högt utbildade föräldrar, andelen flickor, andelen elever med utländsk bakgrund, andelen kvinnliga lärare, andelen observationer med bortfall på de olika bakgrunds- och utfallsvariablerna, andelen skolor som deltog i Skolenkäten fler än en gång, andelen skolor som deltog under de olika terminerna, skatteunderlag (log), utgivet ekonomiskt bistånd (log), befolkningsmängd (log), kostnader för skola och vuxenutbildning (log), kostnader för förskola och barnomsorg (log) samt tätortsgrad (log). $n = 287$ i alla regressioner.

Tabell B8b. Resultat på kommunnivå för friskolor med olika ägandeformer

	Grundläggande värden på skolan	Elevinflytande	Ordningsregler	Studiero
Andelen aktiebolag/handelsbolag	0,96***	0,90***	0,55***	0,58**
	(0,22)	(0,22)	(0,19)	(0,23)
Andelen ideella föreningar/stiftelser	0,28	0,48	-0,12	-0,18
	(0,33)	(0,32)	(0,26)	(0,40)
Andelen ekonomiska föreningar	0,49	0,99**	0,26	0,15
	(0,45)	(0,43)	(0,38)	(0,51)
R ²	0,36	0,28	0,34	0,35
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,06	0,24	0,03	0,08
AB/HB - EF (p-värde)	0,30	0,84	0,43	0,39
IF/ST - EF (p-värde)	0,68	0,32	0,34	0,55
	Trygghet	Förhindra kränkningar	Elevhälsa	
Andelen aktiebolag/handelsbolag	0,98***	0,77***	0,82**	
	(0,25)	(0,20)	(0,35)	
Andelen ideella föreningar/stiftelser	0,18	0,27	0,45	
	(0,38)	(0,30)	(0,54)	
Andelen ekonomiska föreningar	0,31	0,14	0,55	
	(0,48)	(0,37)	(0,73)	
R ²	0,38	0,32	0,23	
AB/HB - IF/ST (p-värde)	0,06	0,14	0,56	
AB/HB - EF (p-värde)	0,17	0,09	0,70	
IF/ST - EF (p-värde)	0,81	0,77	0,91	

Fotnot: se tabell B1a. Robusta standardfel i parenteser. Alla regressioner inkluderar kontroller för andelen elever med högt utbildade föräldrar, andelen flickor, andelen elever med utländsk bakgrund, andelen kvinnliga lärare, andelen observationer med bortfall på de olika bakgrunds- och utfallsvariablerna, andelen skolor som deltog i Skolenkäten fler än en gång, andelen skolor som deltog under de olika terminerna, skatteunderlag (log), utgivet ekonomiskt bistånd (log), befolkningsmängd (log), kostnader för skola och vuxenutbildning (log), kostnader för förskola och barnomsorg (log) samt tätortsgrad (log). $n = 287$ i alla regressioner.

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00